LEZEN EN DOORGEVEN!

DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

No. 3 VERSPREID DOOR DE R.A.F. Juni 1942

MIJNE gedachten gaan naar thuis, en naar Pinksteren. ¶ Als de bloemen op het veld staan, bloeien daar de margrieten op hun hooge stengels met hun gele harten gekeerd naar den zon. ¶ Ik weet het, thans meer dan ooit streven wij er naar en willen wij hun gelijk zijn : onze harten keeren naar God. ¶ Hoofd omhoog, het hart naar boven!"

UIT DE RADIOREDE VAN H.M. DE KONINGIN OP 22 MEI 1942

IBCC Digital Archive

Z. E. PROFESSOR MR. P. S. GERBRANDY

PROF. P. S. GERBRANDY is nu ongeveer drie jaar Minister, waarvan bijna twee jaar Minister-president. Hij heeft het Departement van Justitie en dat van Koloniën geleid; thans voert hij de portefeuille van het Departement voor de Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk. Maar ver-uit het zwaarst is de last dien hij torst als leider der Regeering, als Minister-president. Slechts zij, die in de binnenkamers der Regeering thuis zijn, kunnen den vollen omvang van zijn taak beseffen. Onvergankelijk zijn Prof. Gerbrandy's verdiensten voor Vorstin en Vaderland: door zijn bekwaamheid, zijn onwankelbare trouw, eenvoudige eerlijkheid en rechtschapenheid.

DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

No. 3 • VERSPREID DOOR DE R.A.F. • Juni 1942

EEN WERELD IN WORDING

ELDERS in dit nummer zult Gij een groot gedeelte van de redevoering aantreffen, welke Sir Stafford Cripps, de leider van het Lagerhuis, na zijn terugkeer uit Indië voor de radio hield. De beteekenis van deze rede ligt, gelooven wij, vooral hierin, dat zij een persoonlijk antwoord geeft op de vraag, welke heden in millioenen harten leeft: " Waarvoor vechten wij? "

Waar*tegen* wij vechten, daarvan zijn wij ons met bittere vastbeslotenheid bewust: tegen het nazidom, dat het duister, satanisch geloof aanhangt der eigen uitverkorenheid tot heer en meester over de gansche wereld, welke te hunnen bate zou mogen zwoegen en verkommeren. Sir Stafford Cripps wijst ons er echter op, dat dit negatieve doel niet genoeg is: dat onze strijd daar*tegen* ons tegelijk verplicht tot het omgekeerde ideaal. Dit ideaal is den laatsten tijd voor vele leidende staatslieden en economen aanleiding geweest voor uitspraken, welke wij in den loop van dit artikel naast die van Cripps willen stellen. Er is echter in die uitspraken zooveel gemeenschappelijks, dat wij hier meteen een poging willen doen tot korte en krachtige samenvatting: Wij dienen te strijden, om de wereld van de toekomst te bevrijden van haar voortdurende angst voor onzekerheid en broodgebrek; wij dienen te strijden *voor* de vrije gemeenschap van onderling hulpvaardige volkeren en klassen, die in het nieuwgewonnen besef hunner onderlinge afhankelijkheid, den heiligen plicht hebben, elkaar op te voeden tot den staat der menschelijke, economische en politieke gelijkwaardigheid.

Sommigen Uwer zullen deze stoute omschrijving wellicht met een glimlach lezen, in de gedachte, dat zij te hoog gegrepen is. En met de oprechtheid, die dit tijdschrift altijd zal kenmerken, moeten wij er bij zeggen, dat al deze denkbeelden van personen afkomstig zijn, zoodat zij, voorzoover zij verder gaan dan de Atlantic Charter, de Vrijbrief van den Atlantischen Oceaan, niet, of nog niet, door de verbonden regeeringen zijn onderschreven. Maar ondoofbaar brandt boven de zee van bloed en ellende reeds dit baken: het overgroote deel der strijdende menschheid voelt den drang naar nieuwe vormen van gemeenschapsleven. Vandaar de vraag uit millioenen monden: " Waarvoor vechten wij? " En om te beginnen is het stellen van deze vraag een goed en gezond teeken. Ten eerste bewijst dit onstuimige vragen naar de toekomst namelijk, dat heden, twee jaar na de verschrikkingen van Duinkerken, iedereen in het goede kamp sterker dan ooit overtuigd is van de overwinning. Ten tweede wordt hierdoor het bewijs geleverd, dat de democratie allesbehalve dood is, zooals de Moffen meenden. Zij streeft alleen naar vernieuwing, in het besef, dat deze oorlog een diepe loutering beteekent voor ons allen. Tot deze vernieuwing zult ook Gij, in de tijdelijk bezette gebieden, het Uwe moeten bijdragen, door een toetsing van denkbeelden over en weer, zoodra de herwonnen vrijheid dit toelaat. Maar reeds nu willen wij het U boodschappen: in breede lagen der strijders voor de vrijheid leeft het besef, dat de vrede ditmaal niet verworden moet enkel tot een toestand van niet-oorlog, zooals dit in 1918 geschiedde, maar dat de vrede een doel is op zichzelf. Vandaar dat de slagzin: " Wij willen den vrede winnen " reeds gemeengoed geworden is.

In de wijze, waarop deze wil mettertijd verwezenlijkt moet worden, gaan denkers en staatslieden de breede massa voor. Soldaten winnen den oorlog; maar denkers winnen den vrede. En onze taak is niet alleen, den oorlog te winnen, maar daarnaast, en bovenal, den vrede niet

IBCC Digital Archive

te verliezen. Met het verpletteren van Hitler-Duitschland is de zaak niet afgedaan; het gaat om het bouwen van een nieuwe wereld, waarin een type als Hitler eenvoudig de kans niet krijgt voor zijn duivelsch spel.

Dat bijvoorbeeld is de boodschap, die ons gebracht wordt door twee mannen als Henry Wallace, den Vice-President der Vereenigde Staten, en John Winant, den gezant der Vereenigde Staten te Londen. Henry Wallace is tevens president van den Raad voor Economische Oorlogvoering der V.S., en weet dus, waarover hij spreekt. Toen een Amerikaansch journalist het overmoedige denkbeeld opwierp: "Dit wordt de eeuw van Amerika!", antwoordde Henry Wallace op scherpen, maar edelen toon: "Neen! Dit wordt de eeuw van den gewonen man! De vrede moet een betere levensstandaard voor den gewonen man brengen, niet alleen in Amerika en Engeland, maar ook in Indië, China, Rusland; niet alleen bij de overwinnaars, maar ook bij de verslagenen. Overal moet de gewone man leeren, zijn productiviteit zoo te verhoogen, dat hij en zijn kinderen alles aan de wereldgemeenschap kunnen vergoeden wat zij van haar hebben ontvangen. Maar geen natie zal het recht hebben andere naties uit te buiten. Overal ter wereld zal elke burger den oppersten plicht hebben het kleine eigenbelang ondergeschikt te maken aan het groote, algemeene belang. Zoodoende kunnen er geen geprivilegieerde volkeren zijn. Want in den vrede kunnen wij den economischen oorlog niet voortzetten zonder tegelijk weer het zaad te zaaien voor den militairen oorlog."

In de verhooging van levensstandaard van de z.g. „achterlijke" volkeren zien de economen der V.S. de oplossing van het angstige probleem dat de voor-oorlogsche wereld als in een nachtmerrie verstikte: Waarheen met de overdaad aan levensmiddelen en goederen, welke wij allen tezamen voort kunnen brengen, doch wier voortbrenging slechts tot afschuwelijke werkloosheid en verarming temidden van rijkdom leidt, wanneer wij geen afzetgebieden vinden? Milo Perkins, Wallace's rechterhand, gaf een vingerwijzing in de richting der oplossing: het verbeeldingrijke gebruik van langdurige credieten ter verheffing van den levensstandaard in drie continenten. In alle vijf, zouden wij willen zeggen. En dat is ook wat Winant, de vroegere Directeur van het Internationale Arbeidsbureau te Geneve, meent: "Anti-fascisme is geen militaire taak. Het fascisme groeide op den bodem van armoede en werkloosheid. Om het fascisme met wortel en al uit te roeien moeten wij de depressie in de democratie verdelgen. Wij moeten vastbesloten zijn in onze toekomstige orde de economische euvelen uit te delgen welke armoede en oorlog veroorzaken. Na den oorlog moet de kreet: Meer tanks! overslaan in de kreet: Meer huizen! Het zwoegen om voedsel, heden noodig om den vijand te beletten, ons uit te hongeren, moet morgen het zwoegen om voedsel worden ter verzadiging van allen, waar ook ter wereld. De roep naar soldaten moet de roep naar werkers worden, om de bevrijding uit gebrek te maken tot werkelijkheid voor allen. Dat is volksdemocratie."

Deze en dergelijke denkbeelden gaan lijnrecht in tegen de afzichtelijke nazi-ideologie, met dezelfde kracht en felheid, waarmee de tanks der verbondenen heden opbotsen tegen de pantsermonsters met het hakenkruis. De Duitsche Minister van Arbeid, beter genaamd opperslavendrijver, een zekere Ley, zeide in zijn verwatenheid: "Een lager ras heeft minder ruimte, minder kleeding, minder voedsel en minder opvoeding noodig dan een hooger ras."

Tegen dit wangeloof strijden wij, juist omdat wij gelooven in de essentieele gelijkheid van allen op aarde. En bovendien dringt het besef door, dat wij juist *allen* meer ruimte, meer kleeding, meer voedsel en meer opvoeding moeten trachten te geven, omdat elk volk voor zijn eigen welvaart afhankelijk is van de welvaart van alle andere volkeren. Dit besef van onderlinge afhankelijkheid beheersht trouwens nu reeds de oorlogvoering; en de dagelijksche toepassing van dit besef houdt juist de schoonste belofte voor den vrede in. Dank zij Roosevelt's vernuftig stelsel van Pacht en Leenwetten, dat op wederkeerigheid berust, maar bovenal een eind maakt aan de uitsluitend financieele afrekening van schulden tusschen volkeren, worden de werktuigen des doods, noodig om den vijand te verslaan, heden op zoo doeltreffend mogelijke wijze over de wereld der bondgenooten verdeeld. Welnu, het besef dringt door, dat de zegeningen des vredes op een dergelijke wijze volgens een nieuw economisch stelsel rechtvaardig verdeeld moeten worden over alle volkeren der aarde, terwijl ze in die volkeren ter beschikking moeten staan, niet enkel van een kleine schare bevoorrechten, maar van alle staatsburgers.

"Na den oorlog zal er geen plaats zijn voor politieke afzondering in zelfzucht" zeide Eden, de Britsche minster voor Buitenlandsche Zaken. "Van Edinburgh" (waar hij deze woorden uitsprak) "tot aan Tsjoenking loopt maar één straat. En er zal geen vrede zijn zonder een economisch stelsel, waarin menschen die werken willen, tevens werken kunnen en voor dit werk beloond worden. Werkloosheid, ondervoeding, en armoede die verholpen kan worden maar niet verholpen wordt: dat zijn de gevaren voor den vrede. Maar dezen vrede kunnen wij niet in één dag winnen, en ook niet met één verdrag. De vorige maal maakten wij geen vrede. Maar hoe nu wel? Door opoffering, door een inspanning van jaren lang, door waakzaamheid, en bovenal door onzen wil."

Wij zullen dus om den vrede moeten zwoegen. Zwoegen, gelijk boeren achter den ploeg, wier schaar is omgesmeed uit het zwaard, dat heden nog wonden slaat, maar morgen oogsten uit den grond zal scheuren. Oogsten, niet alleen bestemd voor rijke volkeren, maar voor *alle* volkeren. Oogsten, die wij morgen met elkaar zullen moeten deelen, op dezelfde wijze als wij heden de wapenen deelen, vanuit een eender besef van onderlinge afhankelijkheid.

Ziedaar de les der denkers van dezen tijd. Aan ons allen de toepassing!

De Redactie.

Op 26 Mei ,j.l. werd te Londen tusschen Groot-Britannië en de Unie van Socialistische Sowjet Republieken een verdrag geteekend.

Beide Landen zijn gehouden, den oorlog tegen Hitler-Duitschland in absolute eensgezindheid voort te zetten, totdat de eindoverwinning zal zijn behaald. Beide Landen hebben zich tevens verbonden tot de nauwste samenwerking bij de handhaving van den vrede en het herstel van de welvaart in Europa na den oorlog. Zij zullen zich, bij het bereiken van die doelstellingen, laten leiden door de belangen der Vereenigde Volkeren en zullen handelen volgens deze twee beginselen: geen gebiedsuitbreiding te zoeken voor zichzelven en zich te onthouden van inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van andere Staten.

Het bondgenootschappelijk optreden ter handhaving van den vrede in Europa blijft voorloopig voor twintig jaar van kracht, tenzij ondertusschen een vredesorganisatie tot stand komt, waartoe Groot-Brittannië en de U.S.S.R. het initiatief nemen. Tevens is tusschen Moskou, Londen en Washington volledige overeenstemming bereikt betreffende de dringende taak, in den loop van 1942 een tweede front in Europa tot stand te brengen.

NEDERLANDSCHE PARACHUTISTEN!

Thans in opleiding in Engeland

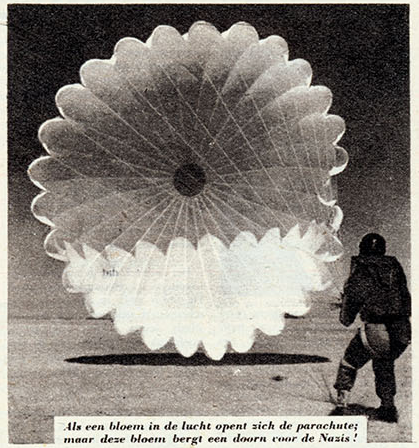

Als een bloem in de lucht opent zich de parachute; maar deze bloem bergt een doorn voor de Nazis!

„Ik ben een Nederlandsche parachutist. Ja, die zijn er thans. Uit onze Koninklijk Nederlandsche Brigade *Prinses Irene* hebben een groot aantal vrijwilligers de gelegenheid gekregen, opgeleid te worden als parachutist. We gingen daarvoor naar een der opleidingsvliegvelden van het Engelsche leger. Daar was een commandant die vloeiend Hollandsch sprak: hij had vijftien jaar in Den Haag gewoond! En zoo voelden wij ons direct thuis. Hier deden we extra gymnastiek aan trapeze en springtoren. En al den tweeden dag gingen we de lucht in om onzen eersten sprong te maken. Als je zoo'n pakje parachute in je handen krijgt, voel je je eerst wel raar, maar in het vliegtuig zongen we allemaal samen. Daar gaat het roode waarschuwingslicht aan. De instructeur, die den eersten sprong maakt, gaat op den rand van het ronde luik zitten. Het groene licht knippert . . . het woord „Go" klinkt . . . en hij is al verdwenen. En dan kom ik al gauw. Ik zit op den rand . . . „Go," ik zet af en meteen slaat de luchtstroom mij tegen het lichaam, onbegrijpelijk hard en adembenemend. En dan: rust. Het scherm is open. En een paar minuten later staan we alle twintig veilig op den grond, tusschen de witte lappen zij. En ik had nog maar een bezwaar. Dat het nog niet de Nederlandsche grond was. Maar als de dag komt, zijn de Nederlandsche parachutisten gereed."

IBCC Digital Archive

ONZE SCHEEPVAART IN DEN OORLOG

door Z. E. P. Kerstens

Minister van Handel, Nijverheid, Scheepvaart, Landbouw en Visscherij

VAN het begin van dezen tweeden wereldoorlog af heeft onze koopvaardijvloot een hoogst belangrijke rol gespeeld, in velerlei opzicht, onverschillig of zij meer in de Atlantische dan wel in de Indische zône werkzaam was of is. Het is van onschatbare beteekenis geweest, dat de vijand slechts op weinige van onze schepen de hand wist te leggen. Veruit de meeste wisten nog op tijd weg te komen, of wel keerden — op tijdig ontvangen bevel — niet meer naar Nederlandsche havens terug. Zoo was van het begin af een a: nzienlijke koopvaardijvloot van gevarieerde snelheid en van allerlei tonnage beschikbaar: groote en kleinere oceaanschepen, tankschepen, treilers en loggers, Rijn- en kustvaarders, die alle zonder uitzondering een ste·ds in belangrijkheid toenemende taak in het oorlogswerk te verrichten kregen, mijnen leggend en vegend, visch vangend voor Engeland en zijn tallooze gasten, troepen vervoerend en millioenen tonnen grondstoffen en munitie aan- en wegbrengend in allerlei richting. Doortastende organisatie wist in Mei 1940 in enkele dagen in Londen de Nederlandsche Scheepvaart- en Handelscommissie uit den grond te stampen, die in weinige weken den toestand wederom in de hand had (ondanks weinig personeel en gebrekkige hulpmiddelen) en die zich door het liquideeren van gestrande ladingen en vooral ook door het bekwaam varendhouden van onze schepen — alles onder de opperleiding van het Ministerie van Handel, Nijverheid & Scheepvaart — groote verdiensten verworven heeft, er nog dagelijks nieuwe aan toevoegend.

Het aandeel, dat de zoogenaamde „Indische" koopvaardijvloot tot 8 December 1941 en daarna in onze scheepvaart geleverd heeft en nog steeds levert, vormt een eervol hoofdstuk op zichzelf, dat ik niet afzonderlijk beschrijven zal, al zou het dit tenvolle waard zijn.

Ter voltooing van deze inleiding-in-groote-trekken moet nog gezegd worden, dat na den val van Java ook de Indische vloot (ik spreek uitsluitend over de koopvaardijschepen) door de Regeering „gevorderd" is, zoodat thans onze handelsvloot (op zeer enkele uitzonderingen na: van kleinere schepen, welke uitsluitend in de Curaçaosche wateren dienst doen) als èèn geheel onder de verantwoordelijkheid van den Minister van Handel, Nijverheid & Scheepvaart gehanteerd wordt. Was tot 5 Juni 1942 slechts „het gebruik" der handelsschepen „gevorderd," op den genoemden datum is de „Ministerieele Beschikking" in werking getreden, waarbij krachtens het Koninklijk Besluit C 17 (van 5 Maart 1942) „het bezit" der geheele koopvaardijvloot „gevorderd" werd. Binnen de mij toegemeten plaatsruimte kan ik niets naders over inhoud en doel dezer bezitsvordering zeggen. Dit blijve dan voor een volgenden keer bewaard.

Tot goed begrip van de hoogst belangrijke rol, die onze koopvaardij onder de huidige omstandigheden vervult, moet op de volgende factoren in het bijzonder worden gelet:

Ten eerste is onze handelsvloot een der voornaamste instrumenten, waarmede wij actief aan de oorlogvoering deelnemen.

Dit begrijpt ieder, die — ten tweede — zich, behalve van het aantal onzer koopvaarders, rekenschap geeft van de beteekenis van het transportvraagstuk. Dit vormt sinds geruimen tijd en in toenemende mate het voornaamste strategische probleem, vooral nu de ontzaglijke productie van Amerika begint los te komen en tegelijk de activiteit op alle oorlogsfronten weer opvlamt. Er moeten troepen, tanks, vliegmachines, onderdeelen, werklieden, kanonnen, mitrailleurs, munitie en grondstoffen vervoerd worden: naar Rusland, Engeland, Australië, Libyë en British-Indië, om slechts deze gebieden te noemen. Dat moet grootendeels gebeuren over zee, tegen de dreigingen van uit de lucht, op en onder het water in.

Welnu, behalve dat wij Nederlanders ettelijke millioenen tonnen van die onschatbare scheepsruimte leveren, zijn onze schepen goed en snel, welbemand en degelijk onderhouden, onze scheeps- en valorganisatie spreekwoordelijk, en onze zeelieden van de allerbeste. Ik mag dan ook gerust gewagen van den uitstekenden roep, dien onze oorlogsbijdrage ook in dit opzicht geniet. Het onwankelbaar volgehouden Nederlandsche verzet tegen den

onderdrukker, de heldhaftige strijd in Nederlandsch-Indie en het zwoegen onzer groote koopvaardijvloot: dat zijn drie der pilaren, waarop onze erkend eervolle paats in de oorlogvoering — en straks in de vredesvergadering — steunt.

Ten derde is onze handelsvloot vrijwel het laatste middel, waarmee wij nog inkomsten kunnen verwerven. Van Mei 1940 af tot in de eerste maanden van 1942 was onze nationale huishouding, behalve dan op de opbrengsten van buitenlandsche aandeelen, aangewezen op de baten van den grooten Indischen export. Thans wordt, behalve door de genoemde aandeelen, nog enkel door onze koopvaardij geld verdiend. Ook hierom derhalve is zij voor ons allen van zoo'n groote beteekenis geworden.

In het voorgaande zijn alle aanwijzingen vervat, die het beleid van den Minister van Scheepvaart in het groot bepalen. Hij moet tegelijk het *internationaal-politieke* en het *commercieele* nut onzer koopvaardijvloot in het oog houden.

Primair is onder alle omstandigheden het eerste. Allereerst wordt onze handelsvloot dienstbaar gemaakt aan de algemeene oorlogsinspanning. Onze schepen gaan daarheen, waar zij noodig zijn, ongeacht de gevaren van beschadiging en ondergang. Die gevaren zijn voor menig schip droevige werkelijkheid geworden in tal van havens en op alle wereldzeeën. Maar veel mèèr schepen zijn tot dusver behouden gebleven; ook hebben wij er nieuwe bijgekocht en wij zullen dit blijven doen, waar wij kunnen. Zoo blijft onze vlag op de zeeën, want:

„Holland's vlag, je bent mijn glorie,
Holland's vlag, je bent mijn lust.
'k Roep van louter vreugd'
„Victorie",
Als ik je zie aan vreemde kust.
Op de zee en aan den wal,
Holland's vlag waait overal."

Secundair zijn de overwegingen van commercieelen aard bij het gebruik van onze handelsschepen. Maar gelukkig zijn zij dikwijls zeer wel vereenigbaar met de primaire eischen der oorlogvoering. Zoo blijft onze koopvaardijvloot geld verdienen, tegelijk mede den oorlog winnend èn den vrede voor ons land en volk beveiligend: door ons rood-wit-blauw te blijven mengen in het kleurige beeld der wereldscheepvaart; door onze scheepvaartorganisatie ook voor betere tijden in stand te houden; door aloude aanspraken op een eervol aandeel in het wereldzeetransport ook voor straks te bewaren, ja te verlevendigen; door fondsen op te bouwen, die na den oorlog de middelen moeten leveren voor aanvulling en vernieuwing, tot het handhaven en herscheppen der werkgelegenheid voor onze zeevarenden, en — last but not least — tot het nakomen onzer groote verplichtingen tegenover de zeelieden, die in den verschrikkelijken strijd ter zee dag in dag uit hun leven inzetten en daarmede het lot van vrouw en kinderen. Het zoo goed mogelijk waarborgen van werkgelegenheid en van verzorging ingeval van invaliditeit, dat is wel de beste wijze om onze hulde en dankbaarheid te bewijzen tegenover koopvaardij-officieren en zeelieden, die ons in staat stellen, over alle wereldzeeën den kreet te laten voortgalmen:

„Wij varen door."

DE Nederlandsche vlag ging omhoog aan de Fokkemast, toen het Nederlandsche Scheepvaart Comité te Londen dit vrachtschip van 8500 ton van de Engelsche Regeering overnam. Dit is het vierde schip, dat aan onze handelsvloot wordt toegevoegd, volgens het schema voor de vervanging van verloren gegaan tonnage. De kapitein sprak de autoriteiten en zijn bemanning toe en zei: „Wij, de handelsvloot, doen onzen plicht voor Koningin en vaderland, tot den dag der bevrijding. Velen der bemanning hebben bommen, mijnen en torpedos getrotseerd, maar wij varen door." Toen de vlag geheschen werd aan de „bestemmingsmast" zei de kapitein: „De bestemming van dit schip is uiteindelijk Nederland. Moge het snel een vrije Hollandsche haven bereiken."

* * *

Meer schepen zullen binnenkort aan onze handelsvloot toegevoegd worden. Verschillende schepen zijn thans in aanbouw. Daarmede zal Nederland's aandeel in den aanvoer van de grondstoffen en producten voor den oorlog nog weer zijn toegenomen. Ook onze visschersschepen helpen mede. Eenerzijds voor de voedselvoorziening, anderzijds echter ook als mijnenleggers en mijnenvegers.

IBCC Digital Archive

Foto beneden: H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Bernhard verlaten het tehuis voor „Engelandvaarders" aangeboden door H.M. de Koningin zelf.

NEDERLAND

De Regeerings Voorlichtingsdienst meldt: Den 2-den Juni heeft H. M. de Koningin een flat geopend, welke gelegenheid biedt aan de uit bezet gebied overgekomenen, elkaar te ontmoeten en gezelligheid te vinden. Deze ruime, eenvoudige, doch zeer smaakvol gemeubileerde appartementen zijn een persoonlijk geschenk van onze Vorstin. Hare Majesteit was vergezeld van Z.K.H. Prins Bernhard. Leden van het kabinet en verschillende autoriteiten waren bij de opening aanwezig. Hare Majesteit droeg de flat met een korte rede, welke hieronder is afgedrukt, over aan de commissie van beheer.

Nadat de Nederlandsche vlag onder het gezamenlijk zingen van het vlaggelied, was geheschen, nam Prins Bernhard het woord en bracht een speciale boodschap van H.K.H. Prinses Juliana over.

Een ontroerend oogenblik was het voordragen van een gedicht door een Nederlander, die onlangs hier is aangekomen, en dat hij nog in Nederland tijdens de bezetting gemaakt had, getiteld „Zon van Oranje." Wij drukken ook dit hierbij af.

De beheerder nam toen het woord, bracht H.M. de Koningin op treffende wijze dank voor Haar vorstelijk geschenk, en dankte ook onze Prinses voor Haar warme belangstelling. Vervolgens richtte hij zich tot de overgekomenen, drukte in gloedvolle bewoordingen uit wat deze groep van bezielde strijders gevoelt, maar wekte tevens op, deze eenheid van streven en vriendschap tot heil van ons Vaderland ook na de bevrijding te bewaren. Hij bracht dank aan anderen die, door de geste van H.M. de Koningin geïn-

ZON VAN ORANJE

ZON van Oranje, symbool van de vrijheid,
Giet weer Uw stralen over ons uit.
Licht in de harten van vrede en blijheid
Is wat Uw schijnsel voor allen beduidt.

Laat weer weldadig Uw gloed op ons dalen,
Breng ons bevrijding, Uw roeping getrouw,
Zon van Oranje, giet weer Uw stralen
Over ons dierbare rood, wit en blauw.

Schenk weer aan onze geheiligde kleuren
d'Aloude schittering door Uwen glans.
Zon van Oranje, o, laat het gebeuren,
Dat zij weer waaien van toren en trans.

Nu is het nacht en alom is het duister,
't Land is gedekt door een donkere vlag.
Breng ons weer spoedig in heerlijke luister,
Zon van Oranje, het licht van den dag.

IN ENGELAND

spireerd, direct hun medeleven daadwerkelijk toonden door aanbieding van schilderijen, radiotoestel, muurkleed, boeken etc. Nadat Joy Mc Arden twee oude toepasselijk liederen uit Valerius' Gedenckklanck ten gehoore had gebracht en H.M. de Koningin als eerste Haar handteekening in het gastenboek had geplaatst was het officieele gedeelte afgeloopen en werd de thee geserveerd.

H.M. de Koningin en Prins Bernhard vertoefden nog lang onder de aanwezigen en onderhielden zich geheel ongedwongen met de overgekomenen en de oudere gasten. Daarna bleef men nog langen tijd in gezelligheid bijeen.

DE REDE VAN HARE MAJESTEIT

IN dezen tijd, die Ons zoo nameloos veel bekommernis en leed brengt, is de opening van dit tehuis een gelukkig moment. Omringd door zijn toekomstige bezoekers, heet Ik al Onze gasten die van hier, zoowel als die uit Oost en West gekomen zijn, welkom. Uwe tegenwoordigheid mijne Heeren strekt Ons niet enkel tot bewijs van Uw medeleven en belangstelling in Ons streven, maar is tevens een symbool van de rijkseenheid en van ons saamhoorigheidsbesef, dat zich in dezen tijd van beproeving op zoo treffende en grootsche wijze openbaart. Ik dank U voor Uwe aanwezigheid op dit oogenblik.

Landgenooten, die zijt overgekomen uit het Vaderland, bezoekers van dit tehuis, dat voortaan het Uwe zal zijn, weest te allen tijde hier hartelijk welkom. Moge het U iets vergoeden, al kan het dit slechts in bescheiden mate zijn, van het vele, dat Gij hier ontberen moet. Gij ondernaamt den gevaarvollen tocht hierheen om Uw beste krachten te geven voor de bevrijding van Ons dierbaar Vaderland, onverschillig op welk gebied Gij thans Uw krachten daaraan geeft. Gij kwaamt Ons vertellen, hoe het thuis onder de dwingelandij van den overweldiger toegaat, van den heldenmoed van ons Volk, van zijn bitter lijden.

Gij bracht daarvoor groote offers, en voor het volbrengen van Uw tocht moest gij U de scheiding getroosten van allen, die U lief zijn. Ik dank U voor dezen dienst aan het Vaderland en Mij bewezen. Gij zijt thans de schakel tusschen hen die thuis bleven en Mij, als het ware de overbrugging van de zee, die ons nog scheidt, waarover onze gedachten over en weer kunnen gaan. Door U kan Ik den polsslag van ons volk beluisteren.

Ik kan mij zoo goed voorstellen, dat Gij behoefte gevoelt aan een eigen middelpunt, waar Gij elkaar steeds kunt vinden, om samen te spreken over al datgene waarvan Gij vervuld zijt, en dat Gij geen oogenblik kunt vergeten en dat wel zoo, dat Gij dat alleen kunt met hen die het zelfde hebben doorgemaakt als Gij zelf. Deze uitwisseling van gedachten en ondervindingen is vaak een bron van troost en innerlijke blijdschap en van kracht tevens. Welk een voorrecht en welk een blijdschap uit eigen aanschouwen te kennen dat groote, het geheel nieuwe dat Gij hebt zien groeien in ons volk en dat ook in U is gegroeid en dat Mij zoo ontroert zoo vaak Gij Mij daarvan vertelt, en, met Mij, allen door wien de rood wit blauwe draad loopt, met trots en vreugde vervult.

Dit middelpunt is maar een bescheiden begin, dat voor uitbreiding vatbaar is zoodra daaraan behoefte

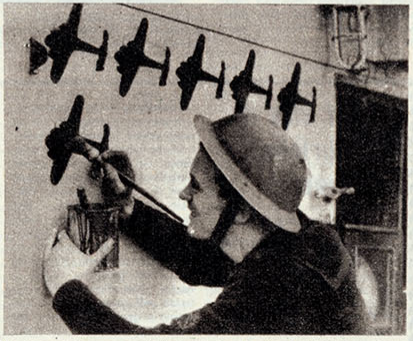

De kannonnier op een Nederlandsch schip in de Britsche wateren teekent aan, hoeveel Duitsche vliegtuigen hij reeds heeft neergeschoten.

IBCC Digital Archive

blijkt te bestaan. Aanvankelijk is het gedacht als tehuis, waaraan een bureau verbonden is, waarin U alle inlichtingen zullen worden verstrekt, die U onmiddellijk na Uw aankomst in Londen noodig heeft.

Bij toerbeurt zullen verschillenden van U optreden als gastheer, die dan tevens de leiding zal hebben. Hiermede zult Gij een eigen huis bezitten, waarin Gij de andere landgenooten kunt ontvangen en een levendig contact met hen houden.

Ik besluit met een ongewonen wensch bij het in gebruik nemen van een tehuis, een wensch, die uit het diepst van Mijn wezen opwelt: n.l. dat dit middelpunt een kort leven beschoren zij.

Gelukkig zijn daarvoor enkele voorteekenen aanwezig. Dat spoedig die groote dag moge aanbreken, waarnaar Onze gedachten onophoudelijk uitgaan, die dag waarnaar Nederland nu al twee jaren reikhalzend uit ziet, de dag der bevrijding. De dag der verrijzenis van het groot denkend nieuwe Vaderland. De dag waarop Gij en Ik de golven die ons geliefd vaderland omspoelen oversteken naar ons dan vrije thuis. Met dien wensch draag Ik thans dit tehuis aan U over.

Dit is een der flinke jongens van het Nederlandsch-Indische Marine detachement, die vóór de vernietiging van Soerabaia, naar Engeland gezonden werden. Hier wordt thans hun opleiding grondig voltooid.

Blijf van de fabrieken weg!

Waarschuwing van de Nederlandsche Regeering te Londen

LANDGENOOTEN: het is de plicht van de Regeering U te waarschuwen voor wat komen gaat. Zonder nadere aankondiging zullen bommen, en wel zeer zware bommen, op en nabij eenige belangrijke Nederlandsche industrieën kunnen neervallen. Gij weet zelf welke groote Nederlandsche fabrieken geheel voor den vijand in touw zijn; daarover dus niet meer. Het spreekt vanzelf dat deze waarschuwing zich zeer in het bijzonder richt tot allen die dicht bij deze fabrieken wonen. Verwijdert U zooveel mogelijk, vooral 's nachts. Niet alleen het fabrieksterrein zelf, maar de geheele omgeving is gevaarlijk. Mocht het U onmogelijk zijn, of mocht het U door den bezetter onmogelijk worden gemaakt aan deze waarschuwing gevolg te geven,eischt dan in ieder geval dat de best mogelijke schuilplaatsen voor U worden klaargemaakt. Wij achten het echter, helaas, niet uitgesloten, dat de vijand U deze veiligheidsmaatregelen zal weigeren, teneinde later, wanneer een bombardement fatale gevolgen mocht hebben gehad, hieruit propagandamunt te kunnen slaan. Zulk een weigering zou een reden te meer zijn, om als dit maar eenigszins mogelijk is, de gevaarlijke plaatsen te verlaten.

„IK ZAG DEN SLAG IN DE JAVAZEE"

De ondergang van de „Kortenaer"

IN den nacht van Donderdag 26 op Vrijdag 27 Februari kruiste het eskader der Geallieerde schepen benoorden Madoera, ontmoette echter nog steeds geen vijand. Bij zonsopgang stoomden wij niet, zooals de vorige dagen, weer binnen om olie te laden te Soerabaia, maar koersten verder de Javazee in, in westelijke richting.

De inspanning en het gebrek aan slaap, de hitte, dit alles begon dubbel zwaar te wegen. De eskadercommandant gaf order tot terugkeer naar Soerabaia en meldde naar Batavia dat het uithoudingsvermogen van het personeel zijn uiterste grens bereikt had.

Reeds stoomden wij door de geulen in de mijnenvelden toen een verkenningsbericht binnenkwam. Een transportvloot werd gemeld even bewesten het eiland Bawean, een tweede transportvloot werd gemeld Noordelijk daarvan, het totaal bestond uit 45 groote transportschepen. Ook beschermende eskaders werden gemeld. Dat wij met een overdonderende overmacht te maken zouden hebben, daarover werd door ons dien dag geen woord meer verloren. Dit was voor ons langzamerhand de vanzelfsprekende achtergrond voor elke actie binnen onzen Archipel geworden. Na den val van Singapore hadden wij geen illusies meer over onze "kansen." Bij een landing op Java zou de vloot "vol ingezet" worden. Dat was precies wat wij wilden, maar daarom gelooofden wij niet, het er levend af te kunnen brengen.

Misschien ligt hier wel het belangrijkste punt van mijn bericht. Er zijn in Indië offers gebracht die niet alleen verbazingwekkend zijn door hetgeen zekere groepen op zich hebben genomen, maar meer nog door de indrukwekkende vanzelfsprekendheid waarmee zij zijn gebracht. Van wat daar gedaan werd door Binnenlandsch Bestuur, burgers, Luchtstrijdkrachten, Leger en Vloot zullen belangrijke gebeurtenissen nooit bekend worden. Velen zijn daarginds, onbekend, ten onder gegaan, maar wel zal bekend worden de geest, waarin zij gehandeld hebben. Wij wisten dat onze dag gekomen was. Hitte en vermoeidheid waren als bij tooverslag vergeten. Het geheele eskader ging in de geul van het mijnenveld Westervaarwater op tegenkoers en stoomde den vijand tegemoet.

"Koers 300, Vaart 25", was de order. Gelukkig werd er niet meer bevolen dan 25 mijl vaart, aangezien de *Kortenaer* slechts twee van de drie ketels kon gebruiken. Genoeg om te vechten, maar bepaald te weinig om weg te loopen, hetgeen overigens niet in de plannen voorkwam.

Ten 16.00 ongeveer meldde de *De Ruyter*: "Vele schepen op twee streken Stuurboord." Het klonk even zakelijk als altijd, maar toch zal ik de zware stem niet vergeten die deze woorden over de brug van de "Kortenaer" brulde; het was op de bak zelfs te verstaan, want de luidspreker stond vol aan. De vijand, dat zagen wij weldra, was minstens twee maal zoo sterk in aantal, om van de krachtsverhouding der scheepstypes maar niet eens te spreken.

Harde slagen kondigden even later aan, dat het vuur geopend was. Het gevecht was in vollen gang. De kruisers lagen onder hevig vuur. Wij, de jagers, stoomden aan vuurlij met het eskader mee. Vooroloopig waren wij toeschouwers. Vrij kort na opening van het gevecht reeds zagen wij hoe de vijand zware rookschermen legde. Aan het rondbaksen der geschutstorens kon ik zien, dat onze kruisers hun vuur verlegden en andere doelen onder vuur namen waar blijkbaar geen gebrek aan was. Snel nam de hevigheid van het gevecht toe. De *De Ruyter* en de *Exeter* kregen wel het ergste te verduren. Zij lagen onder het vuur van verschillende tegenstanders, wij zagen salvo's om hen heen vallen van 9, 12 en zelfs 15 aanslagen. Plotseling steeg in de vijandelijke linie een zware zwarte rookzuil kaarsrecht omhoog, een Japansche kruiser had zijn einde gevonden. De strijdlust van ons vlaggeschip nam daardoor nog toe en wij zagen de *De Ruyter* fel toe draaien om den afstand te verkleinen. Kort daarop trof de eerste slag het Geallieerde eskader: de *Exeter* werd getroffen. Zware rook- en stoomzuilen stegen uit beide schoorsteenen op. Het onmiddellijk gevolg was een groot vaartverlies van het getroffen schip, dat naar bakboord uit de linie wegdraaide. Allen, de *De Ruyter* het laatst, draaiden nu ook af.

Reeds eerder hadden wij tusschen ons en den vijand, ongeveer ter hoogte van het voorste gedeelte der kruiserlinie, enorme waterzuilen waargenomen, die duidden op het springen van torpedo's op het einde van hun baan. Daar door ons toen nog geen vijandelijke jagers werden gezien, werd aangenomen, dat deze door onderzeebooten waren afgeschoten op de kruisers. Toen het eskader afdraaide achterhaalde ons het noodlot. Vanaf verscheidene jagers in onze nabijheid zag men de bekende witte glinsterende strepen van torpedobanen. Op onze groepsboot de *Witte de With* werd zelfs waargenomen hoe een bellenbaan onder de midscheeps doorging. Wij echter werden in de midscheeps getroffen. Ik bevond mij op dat oogenblik op de bovenbrug, waar ik als hulpvuurleider mijn alarmpost had. Ik greep mij vast aan het stalen scherm voor mij, daar ik na den ontzettenden slag en de waterzuil het schip onder mij met een ruk naar stuurboord voelde overhellen. Aan het stalen windscherm tusschen mijn handen voelde ik hoe het schip brak, het kraken van de stalen platen ging mij letterlijk door

IBCC Digital Archive

merg en been. De uitkijk in de mars werd met een wijden boog in zee geslingerd. Beide helften van het gebroken schip gingen nu kaarsrecht overeind staan. Toen ik reeds in het water lag zag ik daar, hoog boven het water, onzen dokter zitten. Het neveltoestel in het achterschip was om de een of andere reden gaan werken, zoodat de dokter daar als een vuurgod op zijn altaar zat met de dikke witte nevelzuil achter zich.

Met dat al waren er nog geen 15 seconden verloopen sinds de torpedo ons getroffen had. Staande zakten voor en achterschip nu weg. Honderden meters in het rond was de zee bedekt met een laag brandstofolie waarvan ik een stevige slok genomen had, toen ik ongewild kopje onder ging. Alles wat los aan dek gelegen had dreef nu op. Ook enkele lijken dreven rond, door hun zwemvest opgehouden. Bruin van de olie klommen wij op onze vlotjes, die wegzonken onder het gewicht der vele menschen.

Wij zagen geen schepen meer daar er een vrij hooge zee stond die in onze positie het gezichtsveld erg verminderde. Ik keek op mijn horloge en constateerde dat de *Kortenaer* ongeveer ten 17.20 Javatijd zijn einde had gevonden. Mijn maag begon heftig tegen de brandstofolie te protesteeren. Nog steeds was het harde slaan van het geschut met de korte narol niet van de lucht. Het gevecht duurde nu al langer dan een uur, wij hadden geen slechten indruk van het eerste gedeelte van de actie.

Onze aandacht werd plotseling getrokken door een divisie Japansche torpedobootjagers van een groot type met dubbelkanons, die als bij een vlootrevue in kiellinie kwam aanstoomen. Vlak bij ons draaiden zij op, klaarblijkelijk om te lanceeren. Weer hoorden wij daverende slagen en voelden tevens harde schokken in het water waar wij immers tot de borst toe inlagen. Wij zagen hoe twee Japansche jagers door torpedo's getroffen werden en evenals de *Kortenaer* braken en verdwenen. De acht jagers waren tot vijf verminderd toen zij weer langs ons heen stoomden, hun linie vertoonde duidelijke gapingen. Het vermoeden, dat daar drie jagers verloren gingen, is dus wel gerechtvaardigd.

Een vreemde stilte trad nu in. De zon ging onder en ik voelde ook en beetje mijn hoop ondergaan, nog door een Geallieerd schip opgepikt te worden.

Het werd nacht, maar niet donker, de maan was vol en wie Indië kent, weet wat dat beteekent. De stokers begonnen te vertellen hoe zij uit het ketelruim ontsnapt waren. Een der schepelingen was zelfs nog uit de achtermunitiebergplaats ontsnapt. Hij was door de metersdiepe aanvoerkoker gekropen gedurende de enkele seconden, dat deze horizontaal stond, na het breken van het schip.

Het was al na elf, toen een der buitenste vlotjes met een woeste schreeuw een schip aankondigde. Een snel grooter wordend silhouet doemde in het Zuiden op. Langzaam veranderde het van grauwzwart in zilverig grijs. Dankzij het heldere maanlicht nam het gauw vorm aan. Het schip liep zeer hooge vaart, daar was geen twijfel aan en op eens werd het bijna algemeen herkend: *De Ruyter*.

Nu zagen wij ook de andere kruisers: *Houston*, *Perth* en *Java* stoomden even vastberaden als de vorige dagen achter het vlaggeschip aan. De *Exeter* was uitgevallen en geen enkele jager stoomde er meer mee. Aan de sterren zag ik dat zij opnieuw den vijand tegemoet stoomden. Dien middag hadden zij zoodanig van zich afgebeten dat de overmacht geen kans gezien had met hen af te rekenen en zij nu in den nacht opnieuw ten aanval gingen. Plotseling rees het besef in mij op, dat dit het laatste was wat ik ooit van deze schepen zou zien. Dit was hun doodenrit.

Het was onvergetelijk, die mooie

. . . De slag in de Javazee gewroken

In drie groote ontmoetingen, die na den slag in de Javazee hebben plaats gevonden, n.l. in de Koraalzee, in de omgeving van het eiland Midway en bij de Aleoeten, hebben de Amerikaansche en Geallieerde strijdkrachten, en wel voornamelijk het luchtwapen, de Japansche vloot de volgende verliezen en beschadigingen toegebracht:

	Vliegtuig-moederschepen:	3 tot zinken gebracht. 2 uitgebrand en achtergelaten. 2 beschadigd.
	Zware kruisers:	1 tot zinken gebracht. 4 zwaar beschadigd. 1 beschadigd.
	Kruisers:	1 tot zinken gebracht. 1 waarschijnlijk tot zinken gebracht. 3 beschadigd.
	Torpedojagers:	1 gezonken en vele andere beschadigd.
	Transport-schepen:	4 tot zinken gebracht. 4 beschadigd.

Hier is een telegrafische foto van een Japanschen kruiser van de 8500 ton Mogami-klasse, brandend middeschepen en hopeloos beschadigden staat, na den grooten lucht- en zeeslag bij Midway Eiland, waar de Geallieerden belangrijke Japansche vlootenheden vernietigdden.

IBCC Digital Archive

kruisers in volle vaart, zilverig glinsterend van het maanlicht, de Hollander, de Amerikaan, de Australier en nog een Hollander. Recht stoven zij op ons aan en overvoeren ons bijna. Vele malen kantelden de vlotjes, maar de slok zeewater kon ons gebrul niet dempen. Aan dek zagen wij menschen loopen.

Dan was alles voorbij, nogmaals gingen wij over den kop door de hekgolf; toen ik weer kijken kon, was de kruiserlinie weer tot een zwarte vlek aan de kim samengevloeid. Daar in die richting zat de vijand.

Een der kruisers had een groot reddinglicht uitgeworpen en een half uur later kwam de destroyer *Encounter* op dit licht af en werden wij aan boord geheschen. De *Encounter* had al zijn torpedo's al verschoten en was naar Soerabaia teruggestuurd.

We kregen whisky om "warm" te worden en de zeewatersmaak te verdrijven. We lachten weer, hadden een grooten mond en constateerden, dat we deze maal nog niet boven aan de lijst hadden gestaan.

Maar, we voelden allen wel, dat het alleen de moeite waard is om gered te worden als de gelegenheid gegeven wordt terug te komen en het nog eens te probeeren. Nog eens probeeren en de overwinning zien en voelen komen. Om dan tenminste rustig te kunnen zijn in het besef, dat de offers daar niet tevergeefs zijn geweest maar dat anderen gekomen zijn en den strijd hebben voortgezet.

Ongeveer op het oogenblik dat wij een nieuw begin konden maken, streden de kruisers daar buiten het einde van den strijd, die al lang daarvoor beslist was.

Zij hebben niet geaarzeld. Er is in Indië nergens en door niemand geaarzeld.

EN THANS: DE MOGENDHEDEN VAN HET WESTEN!

Speciaal geschreven voor De Wervelwind *door den militairen medewerker van* La France Libre, *een der vooraanstaande strategische deskundigen aan Geallieerde zijde.*

De oorlog is een nieuwe phase ingetreden, die men de Angelsaksische phase zou kunnen noemen, omdat van nu af aan de Angelsaksische wapenen, en dit jaar vooral de Engelsche wapenen, een overwegenden invloed zullen hebben op de strategische ontwikkeling van de krijgsverrichtingen.

De eerste phase van den oorlog, van September 1939 tot aan Juni 1941, is ontegenzeggelijk de Duitsche phase geweest. Alles was duidelijk en eenvoudig. De plannen van Hitler's Generale Staf waren voor geen enkelen waarnemer een geheim. Zoolang de machtsverhoudingen bekend waren, kon men, practisch gesproken, van te voren den uitslag van elken veldtocht voorspellen. De Duitschers beschikten over een voldoende meerderheid aan manschappen en materiaal om hun vernietigingsveldslagen in klassieken stijl te leveren. Na de strijdkrachten van hun vijand te hebben vernietigd tot een punt waarop dezen den strijd niet meer konden voortzetten, maakten de Duitschers gebruik van de overwinning, op een wijze die het best met hun politiek strookte.

De tweede phase van den oorlog is in Juni 1941 begonnen, op het oogenblik dat Duitschland tot den aanval op Rusland overging; deze phase kan het best de Russische phase genoemd worden. De Duitschers hebben weliswaar tot in de maand December van het jaar 1941 merkwaardige successen behaald, hebben veel terrein veroverd, hebben honderdduizenden krijgsgevangenen gemaakt, en hebben de Russische legers waar ze mee vochten belangrijk weten te verzwakken; maar strategisch gesproken zijn het de Russen en niet de Duitschers geweest die hun doel hebben bereikt. De Duitschers hadden als doel voor oogen het uit den weg ruimen van de Russische legers, voor zoover deze een militaire factor van de eerste grootte waren; hiertoe moesten ze deze legers zoo niet geheel vernietigen, dan toch voorbij Moskou, Leningrad en Rostow terugwerpen, en ze zoozeer verzwakken, dat ze niet meer in staat zouden zijn tot een offensief over te gaan. Dit plan hebben de Duitschers niet kunnen verwezenlijken; de Russen zijn er daarentegen in geslaagd hun plan, dat berustte op het beginsel van het tegenhouden en vertragen van den Duitschen opmarsch en het geleidelijk uitputten van de offensieve kracht van de Reichswehr, ten uitvoer te brengen.

Als we de nieuwe phase de Engelsche en binnenkort de Angelsaksische phase noemen, dan is het omdat de Engelsche wapenen die nu naar Rusland worden verscheept, in Libië worden gebruikt, op alle wereldzeeën de verbindingswegen openhouden, en op groote schaal bij de aanvallen op de Duitsche steden worden gebruikt, de balans van de machtsverhouding naar den Geallieerden kant doen overhellen. Het zijn weliswaar nog steeds de Russen, die in het Oosten het grootste deel van het Duitsche leger bezig houden, maar het zijn de Engelschen en de Amerikanen, die door de wapenen die ze tot hun beschikking hebben, een beslissenden invloed zullen uitoefenen op den afloop van den strijd.

De phase die nu begint wordt vooral door de twee volgende feiten gekenmerkt: Aan den eenen kant de grondige verandering die zich nu

in de machtsverhouding begint voor te doen, waarbij het overwicht beslist naar den Geallieerden kant overgaat. Aan den anderen kant het feit, dat de As-mogendheden in sommige opzichten nog wel het overwicht hebben: wat betreft voorbereiding zijn ze den Geallieerden nog steeds vóór; hun legers zijn beter opgesteld, en doordat ze over de kortste verbindingswegen beschikken, zijn ze in staat hun troepen sneller op de gewenschte punten in den strijd te werpen. Zoo is b.v. de totale luchtvloot van de Geallieerden nu reeds krachtiger dan de gezamenlijke luchtvloot van Duitschland, Italië en Japan. Toch is Duitschland in staat om plotseling een belangrijke hoeveelheid vliegtuigen aan een gegeven punt van het Russisch front te concentreeren, en daar plaatselijke voordeelen te behalen — zooals b.v. boven de landtong van Kerch is geschied.

De feiten die aan den tegenwoordigen toestand ten grondslag liggen: de machtsverhouding die zich ten gunste van de geallieerden wijzigt, en de voordeelige ligging van de As-mogendheden, bevatten de verklaring van het onzekere en duistere karakter van de tegenwoordige strategie. Geen der tegenstanders heeft op absolute wijze het initiatief in handen. De Generale Staf van Hitler, die niet meer voor het probleem staat: „ Hoe kunnen we met behulp van een enorme meerderheid het best een beslissende overwinning behalen? " maar: „ Hoe kunnen wij het hoofd bieden aan een sterkere coalitie? " loopt gevaar ofwel te aarzelen in de keus tusschen uiteenloopende plannen, ofwel minder grootsche plannen te vormen, die desnoods bij de omstandigheden kunnen worden aangepast. De vijand loopt vooral gevaar zijn plannen steeds maar door de zetten van zijn tegenstander in de war te zien sturen. De eerste gebeurtenissen van het voorjaar van 1942 zijn hier een voorbeeld van, althans wat het oostelyk front betreft, en bevestigen deze algemeene overwegingen.

Het doel dat Rommel zich gesteld had was grootsch en zeer moeilijk te bereiken. Volgens de commentaren in de Duitsche pers en volgens beveln die op krijgsgevangenen werden aangetroffen, had Rommel tot doel onf achtereenvolgens het Achtste Britische leger totaal te vernietigen, Egypte te veroveren, de Britsche stellingen in het Middellandsche Zee-gebied achter zich te laten, en zich een weg te banen naar de oliebronnen van Irak, Perzië en de Caucasus. Naar gelang van de resultaten die hij wist te behalen, moesten er elders aanvullende operaties plaats vinden, ofwel in den Balkan ofwel aan het Russisch front. Zonder vooruit te willen loopen op de uitslag van de verwoede gevechten die op het oogenblik in de Noordafrikaansche woestijn plaats vinden, kan men, drie weken na het begin van het Duitsche offensief, ondanks de val van Tobruk, reeds zeggen, dat de Duitsche plannen, zelfs volgens de verklaringen van de Duitschers zelf, gaandeweg minder ambitieus worden. De Geallieerde macht stelt grenzen aan de strategie van de As.

De gebeurtenissen die zich onlangs hebben afgespeeld toonen, dat men elkaar op strategisch gebied het initiatief betwist, en dat de Duitsche plannen onzeker zijn; op het gebied van taktiek valt er echter nog steeds een les uit te leeren. De Russische aanval in de richting van Kharkov was uit den aard der zaak deel van een defensieve strategie; het kwam er op aan, de Duitsche voorbereidingen te dwarsboomen en te onderbreken, en de Reichswehr geen kans te geven reusachtige hoeveelheden materiaal opeen te stapelen, de Duitschers te dwingen hun effectieven in den strijd te werpen, niet opeens en volgens hun eigen plan, maar geleidelijk, teneinde het hoofd te bieden aan den Russischen druk. Dit doel werd door de Russen bereikt. De Duitschers waren gedwongen divisies in den strijd te werpen, die in reserve werden gehouden voor het voorjaarsoffensief, dat hierdoor gevaar loopt, te worden uitgesteld en minder hevig te worden.

Het offensief op de landtong van Kerch is zonder twijfel een succes voor de Duitschers, die op dit nauwe front een geweldige hoeveelheid materiaal hebben geconcentreerd, vooral zwaar geschut en Stuka's. De Russen, die vanuit zee van voorraden moesten worden voorzien, konden niet op tegen de macht van het Duitsche vuur. Ze zijn teruggetrokken, niet zonder zich hardnekkig te verweren, en het tempo van den Duitsche opmarsch is trager dan in 1941.

Uit de eerste gevechten die van het voorjaar in het Oosten geleverd zijn, kan men de volgende conclusie trekken: de Duitsche vorderingen zullen, met betrekking tot den prijs die ervoor betaald wordt, ongetwijfeld geringer zijn dan in 1941. Ongelukkigerwijze liggen de doelen die de Duitschers wenschen te bereiken, nu belangrijk dichterbij. Het probleem doet zich dus in dezen nieuwen vorm voor: Is het veroveren van de doelen de verliezen aan manschappen en materiaal waard? Ofwel: Bestaat de mogelijkheid dat het terrein ten koste van zulk een krachtuitputting veroverd wordt, dat de vorderingen de uiteindelijke ineenstorting in de hand werken?

In Libye heeft Rommel ongetwijfeld belangrijke strijdkrachten tot zijn beschikking. De luchtoorlog, die enkele maanden achteren is voortgezet, heeft hem in staat gesteld belangrijke voorraden in Noord Afrika op te hoopen. De bombardementen van Malta, die deze basis een tijdlang onbruikbaar maakten, hebben het oversteken van Duitsch-Italiaansche konvooien van Sicilië naar Tripoli en Benghazi vergemakkelijkt. Rommel, wiens eerste overrompelingstactiek mislukt is, is nog steeds in staat de voordeelen uit te buiten van zijn kortere verbindingslijnen. In verband met de recente tegenslagen in Noord-Afrika moet men nimmer vergeten, dat het gevechtsterreinf der Geallieerden aan het eind van een verbindingslijn ligt, die 12.000 mijl lang is. Verliezen in gepantserd

IBCC Digital Archive

materiaal zijn daarom op een gegeven oogenblik voor de Geallieerden ernstiger dan voor de As, die deze verliezen sneller kan aanvullen. Daarbij kwam, dat Rommel van het begin af aan over zwaardere tanks beschikte. Deze achterstand in uitrusting moet nog opgehaald worden en er zullen nieuwe gevechten plaats hebben tegen dezelfden generaal, die zich een uitstekend tacticus toonde.

Deze nieuwe strijd dan moet gestreden worden met troepen, die zeer zeker onverschrokken veteranen in de woestijn-oorlog geworden zijn, maar wier rangen gedund werden door de val van Tobroek. Een verloren slag is echter geen verloren campagne — het voortdurende stuivertje wisselen in de Libysche woestijn sinds het begin van den oorlog is daarvan het overtuigend bewijs. De Britsche taak is nu, om Rommel ergens op de lange en gevaarlijke weg in Egypte tegen te houden en de krachten te verzamelen, die hem eens te meer tot terugtrekken zouden kunnen dwingen.

De Duitschers rekenden erop dat de Japaners hen, bij dezen beslissenden strijd van het voorjaar van 1942, hoogst belangrijken bijstand zouden verleenen. Er is weliswaar geen twijfel aan dat de Japanners de Duitschers helpen, door manschappen en materiaal van de Geallieerde volken naar het Verre Oosten af te leiden. Maar daar tegenover staat — en de Duitsche bladen geven dit zelf toe — dat de Japanners hun eigen oorlog voeren, zonder zich iets van de strategie van de As aan te trekken.

Bovendien beginnen ook de Japanners in hun eigen oorlog de grenzen van hun macht te ontdekken. De slag in de Koraal Zee heeft hun eerste poging tot invasie van Australië doen mislukken. De zeeslag bij het eiland Midway heeft den Japanschen marinevliegdienst leelijk geknakt. Vijf vliegkampschepen zijn ofwel definitief ofwel voor een heelen tijd buiten gevecht gesteld. Tegelijkertijd zijn de mogelijkheden

HEYDRICH DE MOORDENAAR

Dit portret, door een Amerikaanschen teekenaar, toont allen, die het willen zien, het aangename gelaat van wijlen den moordenaar Heydrich, „Protector" van de Tsjechen! Drie kogels in zijn ruggegraat maakten een einde aan zijn misdadigen levensloop. Hij doodde zijn vrienden op den 30-sten Juni 1934 en hij doodde velen van zijn ontelbare vijanden. Frankrijk, Nederland, Noorwegen en tenslotte Tsjecho-Slowakije zagen hem kort voor zijn dood en hebben reden, hem in herinnering te houden.

van een Japansch optreden buiten de actie-radius van de landvliegtuigen grootendeels, zoo niet geheel onmogelijk geworden.

Nogmaals heeft de luchtmacht bewezen welk een beslissende rol ze speelt in den oorlog ter zee. Noch op de Koraal Zee, noch bij Midway zijn de vijandelijke schepen ooit binnen het bereik van elkaars geschut gekomen. Vliegtuigen zooals duikbommenwerpers en torpedozommenwerpers hebben van weerszijden elkaars vloten aangevallen, en hebben de kapitale schepen ofwel beschadigd ofwel tot zinken gebracht. De Geallieerden hebben nu bewezen, dat ze de wapenen in handen hebben, waarmee de Japanners zelf hun eerste successen hebben behaald.

De Japansche vliegkampschepen op den Grooten Oceaan zijn, evenals de stad Keulen in Europa, het slachtoffer geworden van de macht der Geallieerden in de lucht. Het bombardement van Keulen, door een duizendtal vliegtuigen tegenlijk is een merkwaardig punt in de militaire geschiedenis. Want door het toenemen van de intensiteit van een luchtaanval wordt het karakter van het bombardement geheel anders.

Wanneer er in anderhalf uur tijds 2.500 ton bommen op een stad komen neerregenen, dan worden alle passieve luchtbeschermingsdiensten ontwricht, en stijgt de schade buiten verhouding tot het aantal toestellen dat aan den aanval deelneemt. 1000 vliegtuigen vernietigen in één nacht veel meer, dan duizend vliegtuigen wanneer die in golven van 200 op vijf verschillende nachten aanvallen doen.

Zoowel op den Grooten Oceaan als in Europa blijft het belangrijkst feit de ommekeer in de machtsverhouding. De Geallieerden zijn bezig de heerschappij in de lucht te veroveren, een heerschappij, die volgens de herhaalde beweringen van de Duitschers zelf noodzakelijkerwijze tot de overwinning moet leiden.

HET DOODEN VAN GIJZELAARS IS MOORD

Het oordeel van een deskundige in het Volkenrecht

IEDEREEN weet dat de Duitschers, door vier honderd en zestig Nederlanders te gijzelen en dezen met den dood te bedreigen, op barbaarsche en wreede wijze tegen den geest van de wet in hebben gehandeld. De waarheid van deze bewering behoeft geen verder betoog. Eveneens is het een feit, dat deze daden in de letterlijken zin van het woord wederrechtelijk zijn. De leerstellingen van de juristen op het gebied van het volkenrecht staan zwart op wit in handleidingen die voor specialisten op rechtsgebied geschreven zijn, maar zelfs in een ondubbelzinnig geval zooals dit, is het voor de leek moeilijk te ontdekken op welke wijze dergelijke daden door de wet worden veroordeeld. De Duitschers en hun handlangers zullen nu vermoedelijk met woord en geschrifte drogredenen verspreiden om aan te toonen dat hun daden niet in strijd met de wet zijn. Wij geven U hierbij dus, met volledig bewijsmateriaal, het antwoord op de valsche Duitsche beweringen.

In de afgeloopen maanden hebben de Duitschers tot twee categorieën behoorende personen vermoord, die zich, volgens de Duitschers zelf, aan geen enkel misdrijf hadden schuldig gemaakt. Ten eerste waren het gijzelaars, personen die in hechtenis zijn genomen en gevangen worden gehouden als waarborg voor het goede gedrag van anderen. Ten tweede zijn het personen die als represaillemaatregel in hechtenis werden genomen uit wraak voor een daad die door anderen was gepleegd. Het dooden van personen die tot één van deze twee categorieën behooren, is moord, zonder meer.

Weliswaar staat het niet voluit in het Haagsche Landoorlogsreglement, dat door Duitschland en andere staten werd onderteekend, dat het terechtstellen van onschuldige personen niet veroorloofd is. Maar evenmin worden in dit Reglement foltering, verkrachting of verminking veroordeeld, noch eenige andere vorm van barbaarschheid, zooals men die in het verleden kende. De reden waarom dergelijke daden daar niet veroordeeld staan, is omdat de leden van de Haagsche Conferenties van 1899 en 1907 niet konden voorzien, dat eenig Rijk deze in de toekomst zou goedkeuren. In 1907, toen het Reglement van 1899 herzien werd, heeft de Nederlandsche delegatie voorgesteld er een nieuwe bepaling bij te voegen, en vast te leggen dat geen enkele bewoner van een bezet gebied gestraft mocht worden zonder rechtspraak door een militair hof, waarvan het vonnis door den Opperbevelhebber van het bezettingsleger moest worden bekrachtigd. Na door een commissie te zijn onderzocht heeft men het voorstel ingetrokken, omdat gemeend werd niet alleen dat het overbodig was, maar ook dat het zou kunnen worden opgevat als een beperking van het algemeen aanvaarde beginsel, dat het leven van de burgerbevolking steeds moest worden gegerbiedigd.

Verder werd in de inleidingen van de Conventies van 1899 en 1907 verklaard, dat deze Conventies niet alle mogelijke gevallen beweerden te dekken; in gevallen die niet genoemd waren, „ bleven de volkeren en de oorlogvoerenden onder de bescherming en de toepassing van de beginselen van het menschelijk recht, zooals dit is voortgesproten uit de gebruiken die tusschen beschaafde staten ontstaan zijn, uit de wetten der menschheid en de vereischten van het openbaar geweten". Reeds in het midden van de achttiende eeuw schreef Vattel, de invloedrijkste jurist van dat tijdperk, het volgende over gijzelaars: „ In het verleden werden dezen ter dood gebracht; dit was een barbaarsche wreedheid, die op verkeerde beginselen berustte." De latere schrijvers op het gebied van het volkenrecht, ja, zelfs een aantal vroegere schrijvers, hebben

IBCC Digital Archive

zich ofwel in het geheel niet over het dooden van gijzelaars uitgelaten, of ze hebben er slechts terloops op gewezen, als zijnde een reeds lang vergeten barbaarsche gewoonte, waarvan de wederrechtelijkheid niet hoefde bewezen te worden. Ook bij het oorlogvoeren was men deze meening toegedaan, hetgeen als bewijsmateriaal van nog grooter belang is dan de op schrift staande meening der juristen. Totdat de Duitschers in den oorlog van 1914 de praktijk van het fusilleeren van gijzelaars invoerden, had er zich in de moderne oorlogen geen enkel geval van voorgedaan.

Zelfs het Haagsche Landoorlogsreglement verwerpt deze praktijk stilzwijgend. We verwijzen naar Artikel 46: „De eer en de rechten van het gezin, *het leven van den enkeling*, en het persoonlijk eigendom (. . . .)moeten worden geëerbiedigd", en naar Artikel 50: „Geen enkele gemeenschappelijke straf of boete mag aan de bevolking worden opgelegd vanwege op zichzelf staande feiten waarvoor de gemeenschap niet in haar geheel aansprakelijk kan worden gesteld." Met betrekking tot krijgsgevangenen verbiedt de Conventie van Genève, zooals deze in 1929 herzien is, alle repressaillemaatregelen tegen krijgsgevangenen; men kan nauwelijks gelooven dat de wet zou toestaan, dat onschuldige burgers aan een slechtere behandeling zouden worden onderworpen dan krijgsgevangenen.

Nog een laatste punt. De juristen waren het indertijd niet eens over de Duitsche gewoonte om in 1870 burgers te dwingen met treinen mee te reizen, teneinde sabotage tegen te gaan. Deze maatregel is heel wat minder wreed dan het terechtstellen van onschuldigen, en toch wordt ze door bijna iedereen veroordeeld. De weinigen die hem hebben goedgepraat hebben hem als een grensgeval beschouwd. Het dooden van gijzelaars is wederrechtelijk. Het is in strijd met alle recht behalve met het duivelsche „Recht van den sterkste."

HET VERZET DER KERKEN

Het Nieuwe Luthersche Gezangboek in Duitschland

door Professor M. Bokhorst

NA den Nazi-Bijbel het Nazi-Gezangboek. Zwaar moet het Duitsche Lutheranisme er voor boeten, dat het zich sinds eeuwen door het staatsgezag heeft laten leiden. Het nationaal-socialisme vervolgt en geeselt alle christelijke kerken, maar bij geen anderewordt zoo diep ingegrepen in leer en lithurgie. Het is daartegen, dat de Belijdeniskerk zich verzet. Het is daar voor, dat Martin Niemoeller nog steeds in een concentratiekamp lijdt — „Protestanter dan ooit" zooals hij kortgeleden kans zag in dubbele beteekenis aan zijn vrienden mee te deelen.

Het jongste bewijs van ingrijpen van de Hitler-leer op dit gebied is het gezangboek „Grosser Gott, wir lieben dich". Van de omstreeks 500 kerkelijke gezangen van vroeger zijn er nog . . . 143 overgebleven! Deze zijn aangevuld met 129 geestelijke gezangen, gedrukt in de laatste honderd jaar, en met een afdeeling „Von frommer deutscher Lebensart", waarin maast gebeden, ook kinderen wiegenliederen, volksliederen en „Lieder der Kameradschaft" zijn opgenomen!

Hoe zijn echter de overgebleven 143 kerkelijke gezangen verminkt! Elke toespeling op het Oude Testament is eruit gehaald; zelfs woorden als „psalm", „tempel" en „verbond" zijn uitgebannen. „Jerusalem, du hochgebaute Stadt", is geworden: „O, Ewigkeit, du lichte Gottesstadt," enz. enz. Onder de ingevoegde moderne liederen is heel wat rommel, heel wat phrase. Maar het ergste is dat één ding volkomen ontbreekt: de weerklank van het Bijbelwoord.

De indeeling van het nieuwe gezangboek ademt duidelijk de geest van de „National Kirche", die thans den Duitschen Protestanten als ideaal wordt voorgehouden. De oude afdeeling „Kerk en genademiddelen" ontbreekt geheel. Daarvoor in de plaats kwam de afdeeling „Heilig Vaderland". Hieronder is thans „Een vaste burcht" — eveneens verminkt — opgenomen, wat weer eens bewijst dat het begrip „Volk" in plaats van het begip „Kerk" is gekomen. „Wir treten zum Beten" is opgenomen, maar mag natuurlijk niet aan het Nederlandsche „Wilt heden nu treden" ontleend zijn en wordt daarom toegeschreven aan Josef Weyl . . . die een half-jood was. In vele doopliederen en in alle avondmaalsliederen wordt Christus niet meer vermeld. Luther's avondmaal- en Paaschliederen zijn weggelaten, en dat in een Duitschland, dat beweert het volksverleden te eeren!

Het huidige stelsel in Duitschland is doortrapt listig: het valt de Kerken openlijk aan en propageert Heidendom; tegelijk echter tracht het het geloofsleven van binnen de Kerk uit te ondermijnen en te ontkerstenen. Het nieuwe gezangboek is hiervan een bewijs.

TER gelegenheid van het Zilveren Bisschopsjubileum van Paus Pius XII, heeft H. M. Koningen Wilhelmina aan Zijne Heiligheid het volgende telegram gezonden:

„Zijne Heiligheid de Paus, Vaticaanstad.

Bij gelegenheid van Zijn jubileum bied Ik Uwe Heiligheid Mijn meest oprecht gelukwenschen aan.

13.5.42. Wilhelmina".

IN antwoord hierop werd door Hare Majesteit het volgende telegram ontvangen van Zijne Heiligheid Paus Pius XII:

„H. M. Wilhelmina, Koningin der Nederlanden, Londen.

Zeer gevoelig voor Uwer Majesteit's gelukwenschen bij gelegenheid van Ons jubileum, verzekeren Wij Haar wederkeerig, dat Wij bidden tot God voor Haar en voor Haar nobel volk.

16.5.42. Pius P.P. XII."

EENS was Vyasma bekend wegens zijn honingkoeken. Zij werden gemaakt van een speciaal soort deeg; en smakelijk waren ze! In heel Rusland werden ze verkocht; en daardoor verkreeg dit kleine stadje in het district Smolensk een welverdiende vermaardheid.

En zoodra de Duitschers uit ons vaderland verdreven zijn, zullen er weer prachten van honingkoeken in Vyasma gebakken worden — in een mooier en schitterender Vyasma, dat met eere genoemd zal worden op de roemruchte landkaart.

Op die kaart zal bijvoorbeeld het dorp Babino voorkomen. Voor de oorlog had niemand ooit van Babino gehoord; want er werd geen honingkoek of gemberbrood gemaakt. De naam Vyasma stond in de Russische encyclopædieën; maar Babino was een dorp als duizenden andere Russische dorpen.

Een poos geleden reed ik langs een weg, waarop de sneeuw in golven omhooggeblazen lag. Eindelijk kon ik niet verder; en toen kwam een boer van een collectieve landbouwonderneming mij helpen met zijn schop. De gruwelen van den oorlog, het aanschouwen van dooden en verminkten en het gebrul der kanonnen hebben de hulpvaardigheid van de landlieden niet verminderd. Ze helpen aanstonds om elk weggezakt paard of voertuig uit de modder of de sneeuw te zeulen.

De boer zei, dat hij uit Babino kwam. Dat zei me niets. Hij zei verontwaardigd: „Maar hebt u dan nooit van Babino gehoord?" En toen kwam het verhaal.

Twee auto's vol Duitsche officieren reden door Babino, en vroegen naar een bepaalden weg. De menschen wezen hun dien weg; maar hij was ondermijnd en een van de twee auto's vloog de lucht in. Toen raasde de tweede auto terug naar Babino, en de Duitschers eischten, dat zij, die geweten hadden dat er mijnen onder den weg lagen, zich zouden melden.

Niemand meldde zich. Daarop werden alle dorpelingen in het moeras gedreven, waar ze uren lang in het ijskoude water moesten blijven staan. En toen, om de anderen te redden, nam een oude boer de schuld op zich. De Duitschers namen hem mee; maar voor zij weggingen, brandden zij het dorp tot op den grond toe af.

„En wat zei de man toen hij weggeleid werd?" vroeg ik.

„Hij zei enkel „Goeden dag" en hij groette alle dorpelingen met een buiging" antwoordde de boer.

„En wat zeiden de menschen toen?"

„Ook zij bogen, en zij dankten hem. Iedereen huilde, vooral de kinderen, want die hielden veel van den ouden man. En na den oorlog, wanneer we eerst Duitschers vernietigd hebben — dan richten we een standbeeld op voor onzen Ivan Dimitrievitsj"

Wanneer je voor den oorlog aan iemand vroeg, waar hij vandaan kwam, en hij antwoordde: „Van Vyasma", dan dacht je dadelijk: „Ha! honingkoeken!" Dat was vermaardheid, maar geen roem.

Maar als iemand in de toekomst zeggen zal: „Ik kom van Babino" dan zal iedereen dadelijk aan mannen, vrouwen en kinderen denken, tot hun buik in het ijskoude moeraswater; en temidden van hen de oude boer Ivan Dimitrievitsj, met het hart vol liefde en leeuwenmoed. Dat is meer dan vermaardheid: dat is roem.

Mijn auto was uit de sneeuwgolf getrokken, en de boer verliet mij.

Maar een ding kan ik wel zeggen. De naam van Ivan Dimitrievitsj zal bewaard blijven. Er zal altijd iemand zijn om zijn geschiedenis te vertellen, en altijd iemand om er naar te luisteren. En dat is roem!

IBCC Digital Archive

„DIT IS EEN VOLKSOORLOG"
—zegt Sir Stafford Cripps

Leider van het Britsche Lagerhuis

DEZE oorlog is niet een strijd om het bezit van grondgebied, of tot het behalen van economische voordeelen voor het een of ander land. Het gaat om veel meer. Deze oorlog is in werkelijkheid een volksoorlog, waarin alle volkeren voor hun vrijheid strijden. We staan allen in de voorste linie, en elk van ons neemt geheel en al deel — of behoort dit althans te doen — aan de gevaren en de inspanning warmee de strijd gepaard gaat. Dientengevolge zullen we allen het recht eischen op medezeggenschap over hetgeen na den oorlog zal gebeuren. Want we strijden, niet alleen om ons land aan de onmenschelijke wreedheid van Hitler en zijn leer te ontrukken, maar ook om na den oorlog een wereld te scheppen die beter en gelukkiger zal zijn — gelukkiger en beter voor allen, en niet slechts voor enkele bevoorrechte lagen van de maatschappij.

De belangen van afzonderlijke landen moeten, op sommig gebied althans, wijken voor die van de grootere gemeenschap, hetzij de Europeesche volkerengemeenschap, of de wereldgemeenschap van volkeren — evenals de belangen van het individu in ieder land moeten wijken voor de belangen van de gemeenschap.

Ik meen dat wij in dezen oorlog een nieuw aspect van gelijkheid en kameraadschap hebben leeren kennen; verreweg de meeste menschen zien thans in, dat het gaat om persoonlijke en menschelijke waarden en dat de toevallige omstandigheden van geboorte of bezit geen gewicht meer in de schaal mogen leggen.

We beweren — en beweren dit terecht — dat het groote onderscheid tusschen onze democratische beschaving en die van Hitler en zijn Nazi's is, dat we geloof hechten aan de waarde van de menschelijke persoonlijkheid, terwijl hij, Hitler, menschelijke wezens omzet tot niets dan tandraderen in de oppermachtige en zielverpletterende staatsmachine.

Het is dus een vanzelfsprekend deel van onze oorlogvoering, dat we niet alleen de strijd hebben aangebonden met de macht van Nazi's en fascisten, maar ook met al hetgeen deze Nazi's en fascisten vertegenwoordigen. Door onze eigen verklaringen hebben we den ouden staat van ongelijkheid veroordeeld, of die nu tusschen ons en de zgn. onderworpen rassen bestaat, of tusschen de eene klasse en de andere in ons eigen land.

Deze nieuwe geest van gelijkheid en vrijheid is de sleutel tot ons toekomstig geluk en onze toekomstige werkgemeenschap. Hij is al ontwaakt in de hoofden en harten der menschen over de heele wereld, en de hoop, die hij biedt aan de verdrukte volken van bezet Europa zal wellicht — indien we er voldoende den nadruk op leggen — een beslissende factor worden in onze overwinningsstrijd.

Deze oorlog heeft al vele verstrekkende veranderingen in onze Engelsche samenleving teweeggebracht. In zekeren zin is de wederopbouw op dit oogenblik dus reeds werkelijk aan den gang.

Er staat ons een bittere strijd te wachten. Er staat een heele wereld op het spel. Maar ik ben ervan overtuigd dat de nieuwe geest waarover ik reeds sprak, een groote rol zal spelen, niet alleen bij het winnen van den oorlog maar vooral bij den wederopbouw in vredestijd.

Er mag na dezen oorlog geen sprake zijn van de grove ongelijkheid die op elk gebied de nasleep van den vorigen oorlog vormde, geen sprake van het schandelijk contrast tusschen groote armoede en groote rijkdom.

Na de geweldige verkwisting van levens en goederen die deze oorlog zal veroorzaakt hebben, zal er evenmin sprake mogen zijn van de geesels van werkloosheid als van die van ondervoeding en ziekelijkheid.

Het valt nauwelijks te betwijfelen, dat willen deze euvels vermeden worden, de verantwoordelijkheid van den Staat zal moeten toenemen. Maar de Staat — hoe machtig en doeltreffend hij ook moge zijn — kan niet alles doen.

Ieder van ons, tot welke klasse hij in het verleden behoord moge hebben, kan heel wat bijdragen, zoowel tot het heden als tot de toekomst, door zich een kameraadschappelijke houding eigen te maken, vrij van alle gevoelens van vrees, wrok of afgunst, en de levenshouding van sympathie en vriendschap te aanvaarden, die in het verleden steeds de diepste uren van onze beproeving gekenmerkt heeft. Laat ons menschelijk gevoel en niet onze stoffelijke belangen ons leven beheerschen.

TSJANG KAI-SJEK
SOLDAAT EN STAATSMAN
door S. J. Hsiung

Schrijver van het ook in Nederland opgevoerde tooneelstuk **De Geborduurde Bal**

Generaal Tsjang Kai-Sjek.

Madame Tsjang Kai-Sjek.

WIJ Chineezen hebben in onze taal de paradoxale spreekwijze dat, net zoals groote mannen de groote gebeurtenissen in de historie scheppen, de groote gebeurtenissen zelf op hun beurt groote mannen kunnen voortbrengen. Uit de dagen die vlak achter ons liggen, de burgeroorlog en de invasie, het tijdperk dat wij 'nei yu wan fan' noemen, of 'smart binnenshuis en zorgen buitenshuis', is onze nationale aanvoerder Tsjang Kai-Sjek geboren, die er in geslaagd is de bijna onmogelijke taak te volbrengen van het vereenigen van een land van 450 millioen menschen, en het op geslaagde — ik zou bijna zeggen: wonderbaarlijke — wijze, meer dan vier jaar lang, tot in den tegenwoordigen tijd, weerstand bieden aan de vastberaden aggressie van een goed voorbereid en goed uitgerust machtig buurman.

Sinds 1926 heeft Tsjang Kai-Sjek aan het hoofd van onze Regeering gestaan — met uitzondering van enkele vanzelfsprekende korte rustperiodes. De Westersche wereld is hem pas na 1937 gaan kennen en bewonderen, toen hij zich verhief om ons land tegen invallen te verdedigen. Vanaf dit tijdstip volgt de heele wereld de successen en tegenslagen van onze strijders en van ons volk dat hij met vastberaden zelfvertrouwen heeft geleid.

Een man slaagt in het leven, zooals we dat in China zeggen, noch door uit den Hemel neer te vallen, noch door uit den grond voort te spruiten. Om te slagen moet men hard werken en worstelen, en zich door geweldige moeilijkheden heenslaan. Tsjang Kai-Sjek verdient zijn succes rijkelijk vanwege zijn onafgebroken vastberaden arbeid voor het bestaan van China, en vanwege zijn onafgebroken, vastberaden strijd tegen den vijand.

Na den Boxeropstand ging het ons land van kwaad tot erger toen de macht van het heele Rijk in handen viel van de wreedste en zelfzuchtigste vrouw die de Geschiedenis ooit gekend heeft: De Keizerin Weduwe. Ze zette achtereenvolgens drie kinderen op den Keizerstroon: haar zoon, haar neef — beiden zwakkelingen — en haar 'achterneef', Henry Poe-Yi, een zwakzinnige. In 1911 was de tijd voor de Kwo-Ming-Tang gekomen om de revolutie te beginnen; de tijd voor den ondergang van de monarchie was niet alleen rijp, maar overrijp. Tsjang Kai-Sjek, die toen slechts 25 jaar oud was, haastte zich uit Japan, waar hij studeerde, terug om zich bij de revolutie aan te sluiten.

Aan het hoofd van een handjevol mannen vocht hij met zijn wapenbroeders tegen honderden, en soms duizenden soldaten van het keizerlijk leger. Weldra hadden zijn manschappen Shanghai en omstreken ferm in handen. Zoodra het Huis van de Mandsjoe's gevallen was, en de revolutie dus gelukt was, ging hij terug naar Japan om zijn studie voort te zetten, zonder eenige beloonning voor zijn aandeel in de revolutie te hebben gezocht.

De dagen onmiddellijk na een revolutie zijn steeds een gulden tijdperk voor de opportunist, en ons land viel in handen aan Yuan Sjih-Kai, die Dr. Soen Yat-sen ertoe dwong hem tot President te benoemen; later riep deze man zich tot Keizer uit. Door het heele land begonnen militaire goeverneurs, aangespoord door het voorbeeld van Yuan's durf, pogingen in het werk te stellen om hun macht te verruimen. Hun zelfzuchtig optreden leidde zelfs tot onderlingen strijd. Het land had mannen zooals Tsjang Kai-Sjek van noode. Na een korte poos werd hij door Dr. Soen Yat-sen teruggeroepen om mee te werken aan den wederopbouw van China.

Sinds het uitbreken van de revolutie was men in China al 15 jaar lang aan het oorlogvoeren. Tezamen beschikten de militaire goeverneurs van Noord en Midden China over anderhalf millioen man, een strijdmacht die tienmaal zoo groot was als die van Tsjang Kai-Sjek. Burgeroorlogen zijn in China nooit erg populair geweest, en het volk was de binnenlandsche twist moe. Uit een zuiver militair oogpunt zou de strafexpeditie naar het Noorden een hopelooze onderneming zijn geweest. Maar Tsjang Kai-Sjek had den strijd met zijn anderhalf millioen potentieele vijanden aangebonden, omdat hij wist dat hij al de menschen, die de

IBCC Digital Archive

militaire goeverneurs haatten, op zijn hand had, en dat wilde zeggen dat hij 450 millioen enthousiaste aanhangers zou hebben tegen anderhalf millioen uitgeputte soldaten. Iedereen wist dat hij voor het welzijn van het volk streed, terwijl zijn vijanden precies het tegenovergestelde deden, en Tsjang Kai-Sjek heeft dan ook in korten tijd alle militaire goeverneurs verslagen, en eenheid in China weten te verkrijgen.

Gedurende de burgeroorlog was het bezit van een luchtmacht weliswaar nuttig, maar toch meer een luxe dan een noodzaak, want geen van de militaire goeverneurs had een groot aantal gevechtsvliegtuigen. Om den strijd met een goed uitgerusten aanvaller aan te binden, moesten we echter zonder tijdverlies een groote luchtmacht bouwen. Maar zulk een stap had een invasie kunnen verhaasten, en die doen plaats vinden voor we gereed waren. Op zijn vijftigsten jaardag liet Tsjang Kai-Sjek zonder al te veel ophef weten, dat het hem genoegen zou doen, als zijn volk door het heele land en in het buitenland hem uitsluitend vliegtuigen als verjaarsgeschenk zou aanbieden. Hij werd door gaven overstelpt, en in korten tijd werden er honderden toestellen aangekocht. Het heele land werd zich onmiddellijk van de waarde van een luchtmacht bewust, en als gevolg ontstond de schitterende luchtverdediging die we, ondanks onze numerieke minderheid in het begin van den oorlog, tot stand wisten te brengen.

In een artikel over Tsjang Kai-Sjek is het onmogelijk den naam van zijn echtgenoote, Madame Tsjang Kai-Sjek, te verzwijgen, de zuster van Madame Soen Yat-sen. Haar toewijding aan haar land en aan haar volk heeft nooit voor die van haar echtgenoot ondergedaan. Het is nauwelijks mogelijk onder de 450 millioen menschen in China één enkel persoon aan te trefen, die niet met liefde vervuld is voor onzen aanvoerder en voor Madame Tsjang Kai-Sjek.

HET CONGRES VAN DE LABOUR-PARTY
door Z. E. Ir. J. W. Albarda

GEDURENDE vier dagen, van 25 tot 28 Mei 1942, was het congres van de Labour Party bijeen. De groote zaal was gevuld met vele honderden afgevaardigden uit het geheele land. De galerijen waren met honderden belangstellenden bezet. Op het podium zal het voltallige partijbestuur met in zijn midden eenige ministers, onder wie Attlee, Morrison, Dalton en de kort geleden benoemde onder-minister Noel-Baker. Achter het partijbestuur hadden vele gasten plaats genomen, waarbij verscheidene vertegenwoordigers van partijen en vakvereenigingen der bezette landen.

Zulk een congres van de Labour Party is een indrukwekkend voorbeeld van gedisciplineerde democratie — volledige vrijheid onder strenge zelftucht. Een congrescommissie heeft te voren niet alleen alle voorstellen, moties en amendementen geschift en gegroepeerd, zij heeft ook een agenda met nauwkeurige tijdverdeeling voor de behandeling val alle onderwerpen ontworpen. Aan deze agenda door het congres zonder veel omslag vastgesteld, wordt stipt de hand gehouden. Precies op het daarvoor bepaalde uur wordt de discussie over een onderwerp gesloten en met die over het volgende agendapunt begonnen. Er wordt voor gezorgd, dat bij elk onderwerp vertegenwoordigers van elke meening aan het woord kunnen komen, maar er zijn geen lange reeksen van herhalingen, die de beraadslagingen zouden doen verwateren. Zelfs de verst afwijkende meening kan zonder eenig beletsel worden verdedigd en men beloont den spreker zelfs gaarne met een applaus voor den moed van zijn overtuiging, ook al kiest niemand zijn zijde.

Hoe vrij men is in zijn meeninguiting en in zijn besluiten bleek wel treffend, toen het congres bij meerderheid van stemmen verlangde, dat het communistisch dagblad onbelemmerd zou mogen verschijnen. "De Engelsche arbeiders", zoo zei men, "willen vrij zijn om zelf uit te maken, wat zij al of niet zullen lezen." Intusschen bleek even duidelijk, dat de Labour Party, hoe geestdriftig zij ook de Russische oorlogvoering bewondert en hoe krachtig zij ook bevordert, dat aan Rusland alle mogelijke hulp wordt verstrekt, haar democratische beginselen angstvallig bewaakt. Een voorstel om communisten tot de Labour-Party toe te laten werd met een meer dan veertienvoudige meerderheid verworpen.

Aan de komst van de overwinning voor de zaak der democratische volken twijfelde niemand in het congres en in een korte maar krachtige resolutie werd nog eens het besluit van Labour uitgesproken, om met de uiterste energie voort te strijden tot de volledige en onherroepelijke overwinning is behaald.

Het belangrijkste onderwerp was dat van de organisatie van de samenleving na den oorlog. In het vorige nummer van *De Werveltwind* is een beknopt overzicht gegeven van het daarover aan het congres voorgelegde rapport. Prof. Laski leidde de besprekingen daarover in. De door hem verdedigde resolutie en door het congres aangenomen, luidde:

"Het congres is van oordeel, dat na den oorlog niet mag worden teruggekeerd tot een ongeordende maatschappij met vrije mededinging, welke onvermijdelijk leidt tot economische onveiligheid, industrieele ondoelmatigheid en sociale ongelijkheid.

"Het congres stelt vast, dat de druk van den oorlogstoestand reeds heeft gedwongen tot vergaande regeeringsbemoeiing met de industrie, centrale ordening van het economisch leven der natie en achterstelling van vele particuliere belangen bij het algemeen welzijn en dringt aan, dat dit proces zal worden voortgezet ter verzekering van een spoedige en volledige overwinning.

"Het congres acht regeeringsmaatregelen, zooals noodig zijn voor de mobilisatie der nationale hulpbronnen in oorlogstijd, niet minder noodzakelijk voor de verzekering van hun juiste aanwending in vredestijd, zoodat die maatregelen moeten worden gehandhaafd nadat de overwinning is voltooid.

"Het congres beschouwt socialisatie van de voornaamste industrieen en diensten des lands, met ordening van de productie ter voorziening in de behoeften der gemeenschap, als den eenigen duurzamen grondslag voor een rechtvaardige en voorspoedige economische orde, bij welke politieke democratie en persoonlijke vrijheid gepaard kunnen gaan aan een behoorlijken levensstandaard voor alle burgers.

"Het congres is derhalve van oordeel, dat het dringend noodig is zonder uitstel de noodige voorbereidingen te treffen voor de ingrijpende veranderingen, die het in deze resolutie bedoelt."

Op den tweeden congresdag werd aan vertegenwoordigers van geestverwante partijen der bezette landen gelegenheid gegeven het congres toe te spreken. Voor Nederland sprak de schrijver van dit artikel. De wijze, waarop het congres deze sprekers begroette en toejuichte, bewees eens te meer de vasbeslotenheid der Labour Party, om met al haar krachten te werken en te vechten voor de bevrijding van de nu onderdrukte volken. De tyrannen zullen het gewaar worden! "O, barbaren, weet wat gij doet!"

IN BEZET PARIJS

„En wat voor de heeren? Wat Russische muziek misschien of een Amerikaansch wijsje?"
(Uit: „France", Londen)

HET onderstaande artikel is omstreeks Kerstmis geschreven door een Franschman, die zich op het oogenblik nog in Frankrijk bevindt. Het is op clandestiene wijze Frankrijk uitgesmokkeld en vervolgens in Londen bij de Vrije Franschen terechtgekomen. De schrijver vertelt over het leven in Parijs: hoe het groen der Duitsche uniformen de straten beheerscht; hoe de Duitschers trachten het Fransche volk een "cultureele" opvoeding te geven; hoe zij, de overwinnaars, in elk Fransch gezelschap de uitgeslotenen blijven en hoe zij de kunstschatten uit de Parijsche musea weghalen, om er hun Duitsche huizen mee te vullen.

* * *

"Deze groote organisatoren hebben alles gedesorganiseerd door hun voorschriften, die elkaar steeds tegenspreken. Hun organisatie is vol tegenstellingen; de oorzak van dit alles is een volkomen gebrek aan samenwerking tusschen de verschillende Duitsche instanties, die elkaar voortdurend tegenwerken en elkaar op den rug van den verslagene bestrijden. Zij hebben er van afgezien om de spoorwegen in te rekenen, omdat ze zelf wel inzien, dat zij zich op dit terrein niet met de Franschen kunnen meten. Doch wel wordt elken Fransche technicus voor den vorm bijgestaan door een Duitscher, die voor zijn nietsdoen goed betaald wordt (door de Franschen natuurlijk). De stad moet zich onderwerpen aan een verduistering, die elk gezond verstand te buiten gaat, maar de Duitsche chauffeurs verblinden den nacht met de stralen hunner lantaarns.

Parijs beantwoordt deze drukkende en belachelijke tyrannie met de behendigheid van den schermer, die een moeilijken stoot ontwijkt. De slaaf van het oogenblik, die zich zijn slaafzijn bewust is, verstikt zijn gevoelens bij het verbazingwekkende schouwspel van zijn verstilde stad, waar het kleinste geluid opnieuw gehoord wordt.

Hij glimlacht tegen den politieagent, die verplicht is voor elken Duitscher te salueeren, en die hun, alle orders ten spijt, met overdreven armgebaren en een blik van verstandhouding, die elke Parijzenaar begrijpt, den weg vrij geeft.

Nederland aan het Radio-Front

1) LONDEN:
De ochtenduitzending van Radio Oranje is thans 11.45 Ned. tijd en die van de Brandaris is 12.45 Ned. tijd. Het avondnieuws van de B.B.C. in de Nederlandsche taal is van 7.00 n.m. verschoven naar 7.45 n.m.

2) CURAÇAO:
De Prinses Juliana zender is begonnen met een „Nationale Omroep" tot de Nederlandsche Jeugd," op de 2e en 4e Woensdag van elke maand, golflengte 41,38 meter. Curaçao is voor Nederland hoorbaar, maar deze uitzending komt er 's nachts tusschen 1.00 en 1.30 v.m. aan.

3) BOSTON:
Het Nederlandsche Nieuws en het zeelieden-programma van de W.R.U.L. komen thans uitstekend in Nederland door op 19.50 meter, 's avonds 9.30 — 10.00. Bovendien Zaterdagnacht 1.30 — 2.00 v.m. in de 25, 31 en 49 meterband.

4) NEW YORK:
De Columbia-zender van New York geeft bespreking van Amerikaansche problemen en commentaar op het wereldnieuws in de Nederlandsche taal, dagelijks 7.30 n.m. op 16.80 en 19.60 meter.

5) THE NATIONAL BROADCASTING CORPORATION gaat binnenkort ook uitzendingen in het Nederlandsch naar ons bezet gebied organiseeren.

6) SAN FRANCISCO:
Onze uitzendingen in inheemsche talen naar Nederlandsch Indie worden thans verzorgd door Raden Abdul Kadir Widjojoatmodjo.

7) MELBOURNE:
Onze Regeeringsvoorlichtingsdienst in Melbourne heeft een Radioluisterdienst op de Japansche uitzendigen vanuit Ned. Indië geopend.

8) ZUID-AFRIKA:
In Londen is de B.B.C. begonnen met een reeks toespraken op Vrijdagavond van 8.45 tot 9.00 n.m., tweemaal per maand, in de Nederlandsche taal voor Zuid-Afrika. Sprekers zullen zijn bekende Nederlandsche en Vlaamsche staatslieden. De toespraken duren 10 minuten en worden voorafgegaan door een overzicht van leven en beteekenis van den spreker door een Nederlandsch hoogleeraar uit Zuid-Afrika. Op 5 Juni sprak Prins Bernhard, op 19 Juni volgt van Cauwelaert en op 3 Juli Minister Van Mook. Verdere namen in een volgend nummer. Golflengten 31.75 en 25.29.

IBCC Digital Archive

Hij glimlacht tegen den krantenjongen, die zijn kranten verkoopt met de kreet: "Koop géén Paris-Soir": hij fluit de Tipperary, wanneer eensklaps zijn sombere en leege straat ontheiligd wordt door een rij mannen in groene uniformen. Hij antwoordt gehoorzaam "ja" op orders, die hem toegebulderd worden, zonder een woord te zeggen, en doet dan precies het omgekeerde. Hij doet alles wat hij kan om zich niet te laten afstompen.

Bijna dagelijks zijn er schermutselingen in de Hallen en in de slachthuizen tusschen de alles wegsleepende Duitsche soldaten en de verontwaardigde handelaren. De studenten gaan door met het dragen van hengels (in het Fransch "gaule"; op die manier toont men zijn sympathie voor De Gaulle) op de schouder, terwijl de vrouwen he Lotharingsche kruis om de hals hebben. Dit kruis is n.l. het symbool der Vrije Franschen.

* * *

Parijs leeft van de Londensche radio, de geheime kranten en blaadjes. En de Parijzenaar hervindt zijn innerlijk leven; hij herleest de klassieken van zijn land, hij herleest de oude boeken, en ondanks de dreiging van hongersnood en het gemis aan warmte voelt hij, temidden van de zware loomheid en stilte, de vertrouwdheid van zijn meubelen en de warmte van een eerlijke vriendschap. Men zoekt elkaar weer op, men herstelt verbroken banden, men vindt elkaar terug en men schenkt elkaar de bevestiging der algemeene houding, om onder geen beding het juk van den verachten tegenstander te aanvaarden.

De stad ontsnapt aan den veroveraar, die zich afvraagt of zijn overwinning wel blijvend zal zijn, de overwinning, die voor hem even overwacht en onbegrijpelijk was als de nederlaag van Juni 1940 voor ons. Het overwinnende Duitschland weet, dank zij de vele venijnige speldeprikken, dat het tegenover een ontembare overwonnene staat, met wie de strijd eindeloos zal zijn.

LONDEN . . . HOOFDSTAD VAN HET VRIJE EUROPA

TOEN ik uit Holland ontsnapte had ik maar een verbeten doel: Londen bereiken. Na veel avonturen is me dat gelukt, maar daarover wil ik het nu niet hebben. Ik wil jullie een indruk geven van Londen, *hoe* ik het vond, Londen, de hoofdstad van het vrije Europa.

Wat voor gedachten gingen er niet door mijn hoofd, hoe zou het er in Victoria Street, waar ik zooveel zakenvrienden heb, uitzien, zou de Big-Ben er nog zijn, of draaien ze elke avond maar een gramofoonplaat om 9 uur als we de slagen van het B.B.C. nieuws hooren. Zou Geoffrey er nog zijn? Ik had hem vóór de invasie nog gezien, hier in Londen. Hij zei me toen: „Op het oogenblik fungeer ik nog als doel voor de Stuka's, maar dat zal wel niet zoo blijven." Maar Geoffrey was er niet meer, hij zit als vrijwilliger bij de R.A.F. in het Midden-Oosten, en als ik aan mijn opgeruimden sportieven vriend denk, dan weet ik dat de moffen in Noord-Afrika daar een hou aan zullen hebben.

Ik kwam laat in Londen aan, in het pikdonker, tjonge, was me dat een verduistering. Ik nam een van de vele taxi's en dacht: „aan benzine geen gebrek blijkbaar; Adolf schijnt de slag op de Atlantische Oceaan nog steeds niet gewonnen te hebben." In mijn hotel aangekomen vroeg ik bescheiden of ik iets te eten kon krijgen, ofschoon ik nog geen bonnen had. „Bestelt U maar wat U wilt" was het antwoord, „in hotels en restaurants heeft U geen bonnen noodig." Maar niet alleen daar, bleek me. Brood en aardappelen, het volksvoedsel bij uitnemenheid, zijn geheel vrij. Ik hoorde later, hoe de regeling met de restaurants is. Elk restaurant geeft eenvoudig het aantal verstrekte maaltijden over een bepaalde periode op, en krijgt daarvoor de noodige voorraden toegewezen. Wat echt Engelsch-practisch en eenvoudig, en wat een vertrouwen toont de Regeering te hebben in zijn onderdanen. Anders dan bij ons in Holland, waar de zwarte markt een reactie op de wegsleeperij van de moffen is, begrijpt ieder hier, dat de distributie een rechtvaardige verdeeling voor het volk zelf is. Wat een eenvoud en onderling vertrouwen en wat een papier-massa en complicatie bij ons in Holland.

Bij het opzoeken van mijn vele vrienden heb ik een prachtige gelegenheid gehad de „verwoesting van Londen" in oogenschouw te nemen. Als je het bombardement van Rotterdam hebt meegenmaakt en de uitwerking van dezen, enkele uren durenden, aanval hebt gezien, en dat vergeet je immers je leven niet, dan is Londen, dat maanden lang is aangevallen, werkelijk een operbaring. Dan begrijp je dat hier werkelijk gevochten is tegen het vuur en dat Londen onverwoestbaar is. Hier en daar ontbreekt er een huis, maar wat beteekent dat in deze huizenzee, waar bijna evenveel menschen wonen als in Nederland tezamen? In de City, de zakenwijk, is het inderdaad duidelijker te zien, daar ontbreekt wel eens een heel blok, maar ook hier is het eigen karakter van deze typische wijk onaangetast, je voelt je er weer thuis, als vroeger. Dit komt natuurlijk ook door het verkeer dat nog even intens is als vroeger, veel taxi's, de beroemde hooge roode bussen en de ouderwetsche drukte. Nadat je bij ons in Holland, waar

het gras tusschen de steenen groeit, naar willekeur kunt oversteken, moet ik hier op mijn tellen passen.

Toch is er veel veranderd hier in Londen. Je hoort in de ondergrondsche, de bussen, ja overal een vreemde taal spreken. Onder de vele uniformen die je ziet, valt het op dat er zooveel Belgen, Noren, vrije Franschen en Polen zijn, en in den laatsten tijd veel Amerikanen. Maar je hart gaat open als je telkens onzen Nederlandschen Leeuw ziet, en nog elken dag geniet ik van onze mooie vlag die hier in vrij Engeland trotsch van ons Regeerings-gebouw wappert.

Maar het stadsbeeld is wel het meest veranderd door de nieuwe activiteit van de vrouw. Het is een lust om te zien, hoe kwiek en goedgehumeurd ze alle mogelijke diensten verricht. Ze is daarbij in een vlot uniform gestoken, die haar aantrekkelijkheid geenszins vermindert, maar ze wordt werkelijk beheerscht door de gedachte, je kunt dat duidelijk zien, haar aandeel in den oorlog bij te dragen door haar werk goed te doen. En dat werk is enorm gevarieerd, zoowel burgelijke betrekkingen als militaire functies worden door haar met grondigheid verricht.

En hoe is nu de stemming in Londen, zult U vragen.

Werkelijk vol vertrouwen in onze gezamenlijke kracht en er heersch een onverzettelijke wil tot vernietiging van het Nazisme. Een paar staaltjes daarvan? — Er is een „Warship Week", een soort leening voor de Marine, gehouden. Velen hebben niet geleend maar gegeven, met sprongen gingen de cijfers de hoogte in. Overal waren in Londen enorme thermometers aangebracht ingedeeld in millionen ponden. Deze „koorts thermometers" hebben aangezond dat de Engelschen niet koudbloedig zijn; met dien echten sportieven geest om het voorgestelde cijfer te overtreffen, werd er de laatste dagen nog even een schepje opgelegd. 146 millioen pond, d.w.z. gemiddeld

Londen ziet Hollandsch meesterwerk

* * *

135 gulden per inwoner met begrip van babies en ouden van dagen! (Winterhulp haalt in Holland 2 cent per inwoner!) Tijdens de feestdagen had de Regeering *verzocht* alleen in noodzakelijke gevallen te reizen. Er werd vrijwillig door het publiek van afgezien. En zoo zou ik door kunnen gaan. De indrukken die ik in Londen heb opgedaan zijn overweldigend. Dit volk zet zich schrap uit eigen wil, het vecht, het werkt, het spaart in de onwrikbare overtuiging, met zijn bondgenoten Europa en de wereld van de Nazi-pest te verlossen. En mijn overtuiging, dat we dien strijd zullen winnen, is hier gegroeid tot een innerlijke zekerheid.

DE National Gallery heeft zijn kostbaar schilderijenbezit voor den duur van den oorlog in veiligheid gebracht, waar geen Duitsche bommen het zouden kunnen raken. Iedere paar weken wordt een schilderij uit zijn schuilplaats te voorschijn gehaald en op een speciale plaats in het museum gehangen. Thans hangt er deze prachtige Binnenplaats van een Hollandsch Huis door den Rotterdammer Pieter de Hoogh. Veel Londenaars gaan deze oude bekende uit hun museum bezien en dagbladen schreven over de onvergankelijke kwaliteiten van dit meesterwerk.

IBCC Digital Archive

ENKELE HEDENDAAGSCHE ENGELSCHE SCHRIJVERS

door Cyril Connolly

CYRIL CONNOLLY, letterkundig redacteur van het beroemde Londensche weekblad de Observer, *is de aangewezen persoon om de Engelsche schrijvers in oorlogstijd te bespreken. Hij is namelijk ook de drijfkracht van het maandblad* Horizon, *een tijdschrift dat aan Kunst en Letteren gewijd is;* Horizon *is kort na het uitbreken van den oorlog opgericht, en heeft zich ondanks homaanvallen, papierrantsoeenering en het onder dienst roepen van personeel, in leven weten te houden.*

HET is moeilijk een beeld te geven van hetgeen er vandaag in de litteraire wereld plaats vindt, omdat de litteratuur hier, zooals elders, in leeftijdsgroepen uiteenvalt, en elke leeftijdsgroep op andere wijze de gevolgen van de oorlogsinspanning ondervindt. Personen van middelbaren leeftijd werken op regeeringsbureaux, terwijl de jongeren, die onder normale omstandigheden nieuwe bewegingen zouden vormen en nieuwe scheppingen zouden voortbrengen, nu door omstandigheden van militairen aard verspreid zijn, zoodat hun scheppende energie door den oorlog afgeleid is. De ouderen zijn er dus **het minst bij betrokken. Laten we** met hen beginnen. Bernard Shaw en H. G. Wells gaan door als vroeger. Wells is druk bezig met het verkondigen van zijn theorieën over volkomen internationaal socialisme; hij voorspelt de allerverschrikkelijkste gevolgen voor *homo sapiens* indien deze zich na den oorlog met minder tevreden stelt. Hij heeft sinds het uitbreken van den oorlog een heel bitteren roman en nog twee andere boeken geschreven. Somerset Maugham, de intelligentste onder de populaire romanciers, heeft 2 boeken over Frankrijk geschreven, een gedurende het jaar 1940, toen hij nog in Frankrijk woonde, en een in 1942, in Amerika.

•

De school van de twintiger jaren — de romanschrijver en biograaf Aldous Huxley; de auteur en romancier Wyndham Lewis; de dichter en tooneelschrijver Auden; — om er maar enkelen te noemen, is verarmd door den dood van Virginia Woolf. De goede schrijvers die vandaag in Engeland zitten, werpen in hun eenzaamheid hun licht als vuurtorens in het rond. In de eerste plaats komt T. S. Eliot, de meest vooraanstaande dichter onder de Engelsch-sprekenden.

Onlangs heeft Eliot een uitgave bezorgd van de gedichten van Kipling, waarbij hij een lange, waardeerende inleiding heeft geschreven. Dit maakt deel uit van het verschijnsel van terugkeer dat de Engelsche cultuur op het oogenblik ondergaat. De oorlog heeft de menschen meer ernst bijgebracht, en heeft ze meer lust gegeven om het werk in de litteraire provisiekamer eens te proeven.

Op het gebied van proza is E. M. Forster de eenige romancier die met de figuur van Eliot gelijkstaat. **Zijn laatste roman** ***Passage to India***, is in 1923 verschenen. Hij heeft echter een heftig en glashelder stuk critiek geschreven, *The New Disorder*, waarin hij een aanval doet op het algemeen gangbaar optimisme over de cultuur.

De schrijvers die het nauwst bij den oorlog betroken zijn, zijn mannen tusschen de 25 en 45 jaar. Door den toenemenden oorlogsdruk zijn ze allen ofwel in de regeeringsdiensten opgenomen, ofwel in militairen dienst. Het gevolg is, dat er nauwelijks een van die schrijvers overblijft, die tijd heeft zijn beroep op voor-oorlogsche wijze voort te zetten. In het militaire leven moeten ze te hard werken, en zijn ze, ofschoon lichamelijk sterk, geestelijk te moe om te schrijven. De weinigen die er nog in slagen om **te schrijven zijn zij, die de sterkste** overtuiging hebben. George Orwell en Stephen Spender, pamfletschrijver en dichter, hebben hun moeilijkheden het best overwonnen, en ze zijn dan ook twee van onze belangwekkendste moderne schrijvers. Het is *hun* oorlog, want ze behooren tot de groep die zich in vredestijd met binnenlandsche sociale aangelegenheden bemoeide, en lang voor het uitbreken van den wereldoorlog aan den buitenlandschen strijd tegen het Fascisme deelnam. Ze voelen zich bieden nauw betrokken niet alleen bij het veranderen van de wereld, maar ook bij het winnen van den oorlog; ze zijn beiden diepe denkers, en zijn goed voor hun taak uitgerust; het proza van Orwell is het meest krachtige en vlotte proza van den dag, en de dichtkunst van Spender staat op een bijzonder hoog lyrisch peil.

Als we bij het jongere geslacht aankomen, zij die in 1942 nog geen dertig jaar oud zijn, wordt het veel moeilijker critiek uit te oefenen.

Ze zijn in militairen dienst, en over de heele wereld verspreid. Het is niet wel mogelijk, om vanuit Basra, de Goudkust, Birma, Libyë of een luchtvaartschool in Florida een nieuwe letterkundige beweging te stichten.

Het is onmogelijk te zeggen, welke litteraire bewegingen er na den oorlog zullen zijn. We kunnen slechts zeggen, dat de oorlog de hindernissen verbreekt die zich op het oogenblik nog bevinden tusschen de kleine wereld van over-ontwikkelde letterkundigen en het groote onwetende publiek dat de kunst niet weet te waardeeren. En wanneer dat eenmaal bereikt is, zullen de ideale toestanden zijn geschapen voor het tot ontwikkeling komen van een populair genie — een Homerus, een Shakespeare of een Tolstoi, waarvan men de grootheid zal erkennen.

HET LEVEN IN DUITSCHLAND

★

HOE zit het met de buitenlandsche arbeiders in Duitschland? Van tijd tot tijd lekt er eens iets van de waarheid uit. Zoo werd er op een dag een Belgische arbeider, Hubert van der Beke, te Bremen voor de microphoon gebracht. Na verteld te hebben, dat hij in Hamburg werkte, zei hij dat hij al lang gehoopt had naar België terug te gaan, maar dat hij nog een jaar lang in Duitschland moest blijven. „Ik heb heimwee," aldus vervolgde hij: „ik denk zoo vaak aan mijn eigen tehuis, dat ik toch zoo'n vreeselijk heimwee heb . . ." „Op dat punt werd zijn relaas afgebroken, en begon de Duitsche omroeper dadelijk een beschrijving te verzinnen van de genoegens die **de buitenlandsche arbeiders in** Duitschland smaken. Maar hoe het werkelijk met die arbeiders gesteld is, kan men opmaken uit het *Reichsgesundheitsblatt*. Hierin komen aanhalingen voor uit een vraagbrief die onlangs aan alle buitenlandsche arbeiderskampen is toegestuurd. Vraag 14 wil b.v. weten of de hutten een goede ventilatie hebben. Uit vraag 20, die betrekking heeft op de slaapgelegenheid, blijkt dat de bedden minstens één keer per maand moeten worden verschoond, het stroo om de drie maanden moet worden verversch, en de bedden niet door verschillende ploegen achter elkaar behooren te worden gebruikt. Vraag 36 wil weten of er in het kamp ook ongedierte is — luizen in het bijzonder. Vraag 37 wil weten, wanneer en door wie de laatste ontluizing gedaan is; vraag 38 of er binnenkort weer een nieuwe ontluizing moet plaats vinden; vraag 39 informeert of er ook ontluizingsfaciliteiten bestaan. Vragen 42 en 44 of er tafels en stoelen beschikbaar zijn, en vraag 51 hoe vaak de W.C.'s worden schoongemaak. Men kan best begrijpen, waarom de Belgische arbeider, Hubert van der Beke, zoo'n heimwee had.

Het *Hamburger Fremdenblatt* van 14 Maat 1942 plubliceerde het volgende verhaal: "Op zekeren dag kwamen in Hamburg twee Fransche arbeiders in een bakkerswinkel en vroegen om brood. De vrouw in de winkel had medelijden met hen en gaf hun brood zonder echter om de bonnen te vragen. Dit feit werd bekend, en de vrouw moest voor de Economische Kamer van het Hamburgsche Gerechtshof komen, waar zij beschuldigd werd van het verkoopen van gerantsoeneerde levensmiddelen zonder bon. Als verontschuldiging zeide zij, dat zij te goedhartig was; doch het Hof veroordeelde haar tot twee maanden gevangenisstraf. Toen de President het vonnis uitsprak, legde hij er de nadruk op, *dat het de laatste tijd herhaaldelijk voorkwam, dat buitenlandsche arbeiders om brood bedelden*, en dat hier een eind aan moest **komen. Buitenlandsche arbeiders** kregen voldoende voedsel in hun kampen, en de reden, waarom zij in Duitschland om voedsel vroegen, was niet om het daar zelf op te eten, maar om het mee te nemen naar hun familieleden, wanneer zij met verlof naar huis gingen. Dit is misschien begrijpelijk vanuit een menschelijk standpunt, maar men kan per slot van rekening niet toestaan, dat menschen in het buitenland zouden profiteeren van levensmiddelen, die in Duitschland gerantsoeneerd zijn." Het *Hamburger Fremdenblatt* vond het noodig om hier de volgende dag nog eens duidelijker op terug te komen: "Er zijn Duitschers, die uit misplaatst medelijden zelfs hun rantsoeneeringskaarten aan deze arbeiders ter beschikking hebben gesteld . . . Alle handelaren en burgers worden met nadruk gewaarschuwd tegen het verschaffen van voedsel aan buitenlandsche arbeiders waar deze geen recht op hebben."

De buitenlandsche arbeiders bezorgen hun Duitsche meesters aldoor last en ontgoocheling. De *Deutsche Allgemeine Zeitung* van 18 Mei bevatte de volgende bekendmaking: "Om te vermijden dat de buitenlandsche arbeiders door hun onkunde van de Duitsche landbouwtermen brand veroorzaken, **zullen in het vervolg aankondigingen** in het Fransch, Poolsch, Serbo-Kroaatsch, Russisch-Slovaaksch en Italiaansch worden aangeplakt."

* * *

EN van de weinige Duitschers die van het jaar vacantie krijgt is Walther Darré, Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw. Deze is „om gezondheidsredenen" uit zijn ambt ontheven. Dit nieuws komt op een tijdstip dat de Duitsche voedselvoorziening de militaire en civiele autoriteiten de grootste zorgen baart. De Duitsche stedelingen krijgen niet genoeg te eten; de boeren en landarbeiders moeten zich dood werken om zichzelf en de rest van het hongerige Duitsche volk te voeden, dat — als we eenig geloof kunnen hechten aan de praatjes van Goebbels — hongeriger wordt door de aanwezigheid van twee en een half million buitenlandsche arbeiders en enkele millioenen krijgsgevangenen. Daarentegen zijn er sedert het begin van den strijd tegen Rusland wel heel wat minder Duitsche monden te voeden.

Niet alleen zijn de Duitsche boeren uitgeput, maar ze maken zich zorgen over de toekomst. Ze weten maar al te goed wat er in 1941 met de aardappeloogst gebeurd is — hoe die tengevolge van de vroegtijdige vorst en van het tekort aan arbeidskrachten voor een deel niet op tijd kon worden geroold, en hoe de ingekuilde aardappels tengevolge van de strenge koude bevroren.

Het zwijn als het symbool van het Noordsche Ras, *aldus luidt de titel van een der boeken, geschreven door ex-minister Walther Darré.*

IBCC Digital Archive

BESCHERMING BONA-FIDE AANDEELHOUDERS

Door den financieelen medewerker van het weekblad Vrij Nederland *te Londen*

TE Willemstad, Curacao, zijn thans de juridische zetels gevestigd van een zeer groot aantal Nederlandsche ondernemingen, die hun bedrijf geheel of gedeeltelijk buiten door den vijand bezet gebied uitoefenen. Hiertoe behoort o.a. Philips Gloeilampen.

De N. V. Philips' Gloeilampen Fabrieken had krachtens de wet van 26 April 1940 haar zetel verlegd naar Willemstad.

In het jaarverslag over 1940-41, hetwelk uitgebracht is in de algemeene vergadering van aandeelhouders, 27 Maart 1942, zijn door de directie (buiten het bezette gebied) eenige zeer belangwekkende mededelingen gedaan, ten aanzien van de veiligstelling van Philips' bezit buiten door den vijand bezet gebied.

Ter bescherming van de rechten van aandeelhouders tegen de gevolgen van den door de bezetting van Nederland geschapen toestand werden een aantal bijzondere maatregelen genomen, welke in hoofdzaak hierop neerkomen: In de loop van 1939 werden twee overeenkomsten gesloten, waarbij respectievelijk een Engelsche en een Amerikaansche Trust werden ingesteld, en wel de eerste, van 1 Mei 1939 met the Midland Bank Executor & Trustee Company Limited te Londen als Custodian Trustee en de Heeren George Alexander Akers-Douglas, John Venning en Alexander R. F. Bosman als Managing Trustees; de tweede, gedateerd 25 Augustus 1939, met de Hartford National Bank and Trust Company te Hartford, Connecticut, als Trustee, welke wordt bijgestaan door een Advisory Committee, bestaande uit de Heeren Louis van Zelm, Ellwood, Colahan en Vernon M. Dorsey.

In beide overeenkomsten werd de mogelijkheid geschapen, bepaalde vermogens-bestanddeelen der Vennootschap aan de daarbij ingestelde Trust in eigendom over te dragen, met dien verstande, dat de begunstigden in beide Trusts blijven de *bona-fide* aandeelhouders van de Vennootschap respectievelijk van de N. V. Gemeenschappelijk Bezit van Aandeelen Philips' Gloeilampenfabrieken.

Van deze mogelijkheid is, toen de dreigende internationale verhoudingen zulks wenschelijk maakten, gebruik gemaakt. Aldus zijn, hetzij door den rechtsstreekschen inbreng, hetzij doordat de betreffende activa toebehoorden aan vennootschappen, welker aandeelen door de Trust werden verkregen, onder de controle van de Engelsche Trust gebracht voornamelijk de aandeelen in aangesloten vennootschappen, de vorderingen der N.V. en haar octrooien in het Britische Imperium; en onder de controle van de Amerikaansche Trust in hoofdzaak dezelfde activa gelegen in Noord, Midden, en Zuid-Amerika (met uitzondering van de in dit werelddeel gelegen Nederlandsche en Britsche gebieden).

In het verslag wordt opgemerkt, dat in samenwerking met genoemde Trusts maatregelen genomen werden ten doel hebbende de gevolgen van de plotselinge uitschakeling van het grootste productie-centrum, n.l. dat te Eindhoven, te ondervangen, teneinde de marktpositie van de voornaamste artikelgroepen te kunnen handhaven. Dank zij de loyale medewerking van een aantal bevriende Amerikaansche ondernemingen is men hierin tot op zekere hoogte geslaagd.

In aanmerking nemende de bijzondere omstandigheden, zoo verklaart de directie, mag de omzet in de meeste landen niet onbevredigend genoemd worden.

Het verslag is geteekend door de directie, bestaande uit de heeren, Ir. P.F.S. Otten, President, Mr. H. F. Van Walsem en O.M.E. Loupart. De commissarissen van de Maatschappij buiten bezet gebied zijn: Dr. A. F. Philips, voorzitter en gedelegeerd commissaris, Mr. J. W. Beyen, vice voorzitter, C. H. Minor en Mr. D. Crena de Jongh.

Nederlandsch bezit in Amerika

Het zeer omvangrijk Nederlandsche bezit in de Vereenigde Staten is zoowel door maatregelen welke de Nederlandsche Regeering heeft genomen, als door Amerikaansche maatregeen volkomen veilig gesteld.

Een typisch geval was dat van de Koninklijke Lederfabriek Oisterwijk. Door de bestuursleden H.I.L. Adler en Max Weill, die ten tijde van de invasie uit Nederland waren ontsnapt, was de zetel van de Maatschappij verlegd naar Curacao. In Nederland werd door den bezetter een Nazi-commissaris benoemd, een zekere Huppertsz. Deze liet aan de Amerikaansche banken waarbij de Maatschappij een groot bedrag aan dollars had gedeponeerd weten, dat hij de eigendommen van de Maatschappij beheerde en daarom rechten deed gelden op dit dollar-bezit.

Aanvankelijk aarzelden de Amerikaansche banken om het recht van de bestuurders Adler en Weill op deze saldi te erkennen, aangezien zij zich volkomen wilden dekken tegen het geval dat van 2 zijden aanspraak op deze middelen zou worden gemaakt. De zaak werd daarom aan de rechtbank voorgelegd. De rechtbank in den Staat New York heeft de Nazi-instructies welke aan de banken waren gegeven niet ontvankelijk verklaard, en het recht der bestuurders der Koninklijke Lederfabriek Oisterwijk, te Willemstad, Curacao erkend, waardoor het dollar-bezit (een bedrag van 450.000 dollar) uit handen bleef van den bezetter.

TE MANTENDAM

KANTTEEKENINGEN BIJ ENKELE BELANGRJKE REGEERINGS-MAATREGELEN

I. KABINETSWIJZIGING

PROF. MR. P. S. GERBRANDY, Voorzitter van den Ministerraad, is met ingang van 23 Mei benoemd tot „Minister voor de Algemeene Oorlogsvoering," terwijl aan hem met ingang van 25 Mei op zijn verzoek eervol ontslag is verleend als Minister van Koloniën.

Met ingang van 25 Mei is benoemd tot Minister van Koloniën Dr. H. J. van Mook aan wien tegen denzelfden datum op zijn verzoek eervol ontslag is verleend als Luitenant Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië. Thans is Dr. Van Mook echter voor het hem bestemde ambt beschikbaar. Hierdoor kon eindelijk de Minister President geheel worden vrijgemaakt voor zijn eigenlijke taak: de algemeene leiding der Nederlandsche oorlogsvoering en de coördinatie van alle regeeringsdepartementen voor zoover het de oorlogsvoering betreft. In verband met het bovenstaande kan verwacht worden, dat Prof. Gerbrandy binnen afzienbaren tijd een bezoek aan Amerika zal moeten brengen.

De benoeming van Raden Adipati Ario Soejono tot Minister zonder Portefeuille met ingang van 9 Juni tenslotte, zorgt ervoor, dat ook het inheemsche element geheel tot zijn recht kan komen bij de hardnekkige voortzetting van den strijd.

II. VORDERING VAN ZEESCHEPEN

ZICH beroepend op het Zeeschepenbesluit 1942 is de Nederlandsche Regeering overgegaan tot vordering van het bezit van alle zeeschepen onder Nederlandsche vlag, die zich buiten de macht van den vijand bevinden. Bij beschikking van den minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 5 Juni, is vanaf 1 Juni 1942 tot zes maanden na afloop van den oorlogstoestand voor ons Rijk, het bezit *inter* de eigendom) deze schepen overgegaan op den Staat.

Deze beschikking is de logische aanvulling van het Vaarplichtbesluit 1942: als de zeevarende verplicht is te varen, heeft hij het recht te eischen, dat zijn werkgelegenheid: de scheepvaart, op gezonde basis geschoeid is.

Alle vrachten, verzekeringspenningen enz. komen thans in een Scheepvaartfonds. Hieruit worden alle verliezen gelijkelijk vergoed, de aankoop van schepen na den oorlog mogelijk gemaakt en een fonds gevormd tot versterking van de positie der zeevarenden na den oorlog.

Hierbij zij aangeteekend dat tegenwoordig alle Nederlandsche schepen in de vaart zijn, gechartered door het Britische Transport-ministerie mede uit naam van de Amerikaansche regeering. Het betreft hier ruim twee en een half million ton aan scheepsruimte, terwijl tot dusver als gevolg van den oorlog in Nederland en op zee ruim 400.000 ton verloren is gegaan.

Alle schepen blijven onder Nederlandsche vlag en met Nederlandsche bemanningen varen, terwijl de zeelieden hun extra oorlogstoeslage van vijf pond tot tien pond per maand verhoogd zien en in Amerika bovendien aan den wal een toeslag van een dollar per dag krijgen.

III. DE LEDEN VAN DEN BUITENGEWONEN RAAD VAN ADVIES

BIJ Kon. Besluit van 5 Juni 1942 heeft de Koningin met ingang van 8 Juni benoemd tot leden van den Buitengewonen Raad van Advies:

Tot Voorzitter:

Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland: Minister van Staat, Vice-President van den Raad van State.

Tot leden:

Mr. N. S. Blom: Sinds 1941 directeur van het departement van Justitie in Nederlandsch Indie.

J. M. de Booy: Sinds 1937 directeur van de Bat. Petroleum My.

F. J. Bruyning: Geboren te Suriname, hoofd van het departement van Financien aldaar.

Dr. H. F. da Costa Gomez: Geboren te Curaçao en voorzitter van de Katholieke fractie van de Staten van Curaçao.

Raden Loekman Djajadiningrat: Directeur van het Indische department van Onderwijs en Eeredienst.

Jhr. Ir. Ö. C. A. van Lidt de Jeude: Oud-minister van Waterstaat, Nederlandsche Regeerings-commissaris van het Roode Kruis te Londen.

C. Moret: Machinist ter koopvaardij. Districtsvertegenwoordiger van de organisatie der officieren ter koopvaardij te Liverpool.

J. H. Oldenbroek: Sinds 1938 algemeen secretaris van de Internationale Transportarbeiders Federatie.

Ch. O. van der Plas: Was laatstelijk gouverneur van Oost-Java en sinds 1941 lid van den Raad van Indie.

P. Rijkens: Directeur Unilever te Londen.

Ir. J. B. Ridder van der Schueren: Technisch directeur van de British Enka te Liverpool.

M. Sluyser: Sinds 1933 leider van het propaganda-bureau van de S.D.A.P. en N.V.V.

Ch. de Wit: Hoofdaccountant Philips-Ouderling der Gereformeerde Kerk te Londen.

Twee Nederlanders, een leeraar Middelbaar Onderwijs en een ingenieur, die tijdens de bezetting uit Nederland zijn ontsnapt en wier namen wij hier niet willen noemen.

De Raad bestaat thans dus uit een Voorzitter en het minimum getal van 15 leden, waarvan er vier Nederlandsch Indie vertegenwoordigen, een Suriname en een Curaçao, terwijl er twee uit bezet Nederland afkomstig zijn. Bij de samenstelling is verder rekening gehouden met een goede vertegenwoordiging van de koopvaardij en met representatie van sociale en economische elementen van het bedrijfsleven.

VAN VERRE VRIENDEN

Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden is, in verband met een nieuwe functie, welke hij thans bekleedt, bevorderd tot Schout bij nacht bij de Kon. Ned. Marine en tot Generaal-Majoor bij de Landmacht.

* * *

Maj. Dr. Ch. A. van Manen uit Nederland, die, een lange studieres door Zuid-Afrika, naar Amerika is gegaan, wijdt zich thans aan het beheer van het nieuwe "Netherlands War Relief Centre" in New York.

* * *

Dr. P. Kasteel, oud-parlementair redacteur van De Maasbode, en thans secretaris van den Minister President, is benoemd tot Gouverneur van Curaçao.

* * *

Generaal-majoor L. H. van Oyen, commandant der Ned.-Indische Luchtmacht is in het Midden-westen der Verenigde Staten, in verband met de opleiding aldaar van zeshonderd onzer vliegers.

* * *

Luitenant J. A. Butner, een onzer luchthelden uit den strijd tegen Japan, is teramen met sergeant W. Schlak om het leven gekomen tijdens een oefen-lucht in de Verenigde Staten.

* * *

Minister Ir. J. W. Albarda heeft op het Pinkstercongres der Britsche Labour Party het woord gevoerd namens de S.D.p.v.P.

* * *

Dr. A. A. Bake, onze Sanskrit-kenner, heeft voor de All India Radio te Calcutta een toespraak in de Bengaalsche taal gehouden over den Nederlandschen vrijheidsstrijd.

* * *

Commodore Dunlop en piloot Van Messel van de K.N.I.L.M. werken thans met de Douglas-toestellen van deze maatschappij in Australie.

* * *

Op Pinkster-Zondag is in de Westminster Abbey tijdens een dienst van de Internat. Christ. Gemeenschap, waaraan 20 kerken deelnamen, door Ds. Van Dorp in het Nederlandsch uit Openbaringen gebeden, terwijl Dr. V. A. Visser 't Hooft den Wereldbond der Kerken vertegenwoordigde.

* * *

Onze luchthelden luitenant J. A. Borger en luitenant Winckel uit Ned. Indie werken thans in Australie, waar de laatste op 7 Juni een Japansche duikboot tot zinken brachtj.

* * *

Te Peivall in Staffordshire ligt het prachtige Middeleeuwsche buiten "Little Wrylee", dat door zijn eigenares Mrs. Wallace belangeloos, gemeubileerd en al, ter beschikking is gesteld van het Roode Kruis. Thans is het een herstellingsoord voor Nederlandsche gewonden van land en zeemacht en koopvaardij, waar de commandante, Lady Hickman, en haar vijftien Engelsche verpleegsters onze mannen een tijdelijk paradijs op aarde bereiden

IBCC Digital Archive

VERSPREIDING

VAN DEZE ARTIKELEN,

IN WELKEN VORM OOK,

DIENT DE NATIONALE

ZAAK

H.14.

LEZEN EN DOORGEVEN!

IBCC Digital Archive